

15
ANYS
2005 / 2020

#104

DossierTècnic

Innovació i transferència de coneixement

maig 2020

**Els èquids
d'esport, oci
i companyia.
Orientacions de
cura i maneig**

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**

**Rural
Cat**

Pàg 02 Presentació Pàg 03 Guia de benestar d'èquids. Maneig i alimentació Pàg 07 Valoració de l'estat de salut dels cavalls. Actuacions dels propietaris per garantir un correcte estat de salut Pàg 12 El registre d'explotacions d'èquids i la identificació equina Pàg 18 Gestió dels tractaments veterinaris en explotacions d'èquids d'esport, oci i companyia Pàg 22 El present i el futur de les instal·lacions que allotgen èquids d'esport, d'oci i companyia Pàg 26 Noves tendències en la gestió dels cascs Pàg 29 Parlem amb: Marta Camprubí

Quim Xifra Triadú

Sub-director general de Ramaderia

Els èquids d'esport, oci i companyia representen la majoria dels èquids censats a Catalunya.

La publicació d'aquest *Dossier Tècnic* té com a objectiu donar indicacions per a la correcta cura i el maneig dels èquids d'esport, oci i companyia. Aquests èquids representen la majoria dels èquids censats a Catalunya i per tant s'ha considerat adient fer aquest *Dossier* per tal d'orientar els professionals i els particulars del sector equí.

S'ha volgut incloure, per una banda, aspectes administratius per la tinença d'èquids com poden ser el registre i les instruccions per a la gestió dels tractaments veterinaris que s'han de seguir, i per altra banda, recomanacions de salut i de maneig, així com les innovacions relacionades amb el sector.

Els requisits en matèria de registre i identificació dels èquids estan regulats per normatives sectorials autonòmiques i estatals d'ordenació ramadera i la d'identificació per Reglament Europeu, i s'ha inclòs un article analitzant aquesta normativa i indicant les obligacions de les explotacions equines i dels posseïdors d'èquids, amb l'objectiu de donar conèixer de forma simplificada als posseïdors d'èquids tots els tràmits en aquest àmbit.

Un altre aspecte d'interès per al sector equí és la gestió del registre de medicaments veterinaris; per aquesta raó, s'ha incorporat un article on es descriu de for-

ma detallada com s'han d'obtenir els medicaments, com s'han d'aplicar, i anotar la seva aplicació, vistes les particularitats en el cas dels èquids, si aquests es volen destinar posteriorment a consum humà. Entenem que aquest és un tema cabdal per garantir el correcte ús de medicaments i la seguretat alimentària de la carn de cavall.

El maneig, l'alimentació i la valoració de l'estat de salut dels èquids són temes que cal conèixer per poder garantir-ne el benestar, i amb la col·laboració de dues veterinàries especialistes en clínica d'èquids, tenim dos articles, un sobre indicacions per al maneig i l'alimentació, i l'altre sobre com es pot valorar per part del propietari si el cavall té un problema de salut, i per tant, ha de contactar amb el seu veterinari clínic.

Finalment, hem volgut incloure els aspectes innovadors que es preveuen en el sector equí en els propers anys. En primer lloc, els relacionats amb l'allotjament i el benestar animal, on cada cop més els boxs individuals s'estan canviant per sistemes amb tanques, caminadors, pàdols o cavalls en semillibertat. Relacionat amb aquest tema, cal destacar l'entrevista amb la propietària d'una hípica que treballa amb èquids en llibertat. En segon lloc, es tracta de la gestió dels cascs. En els darrers anys, la tendència de deixar el cavall descalç va guanyant força, donat que la majoria de propietaris i molts cuidadors consideren que una gran part de dolències i lesions són degudes al nostre poc coneixement del maneig correcte i de la cura d'aquests grans animals. Aquest article aborda aquesta problemàtica i les alternatives a les ferradures, com pot ser l'ús de botes en cavalls, i també exposa l'experiència en la seva utilització en l'Escola Agrària del Pirineu a Bellestar (DARP).

Per últim, hem d'agrair la col·laboració de tots els professionals que han participat en la redacció d'aquest *Dossier*, identificant els temes d'interès per al sector dels èquids d'oci i esport i aportant els seus coneixements. Estic convençut que, pels temes tractats, serà una eina útil per aportar respostes i aclariments als posseïdors d'èquids, així com per fer-los conèixer de les noves tendències.

Dossier Tècnic. Núm. 104

Els èquids d'esport, oci i companyia.
Orientacions de cura i maneig
Maig 2020.

Edició

Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries.

Consell de Redacció

Carmel Mòdol Bresolí, Jaume Sió Torres, Joan Gòdia Tresàncez, Maria Glòria Cugat Pujol, Neus Ferrete Gracia, Joaquim Xifra Triadú, Enric Vadell Guiral, Jordi Ruiz Olmo, Rosario Allué Puyuelo, Laura Dalmau Pol, Valentí Marco Sanz, Antoni Enjuanes Puyol, Joan Barniol Garriga, Isaac Salvatierra Pujol, Maria Josep de Ribot Porta, Joan S. Minguet Pla, Mireia Medina Sala, Rosa Cubel Muñoz.

Coordinació i producció

Maria Josep de Ribot Porta, Imma Malet Prat, Annabel Teixidó Martínez i Rosada Gili Cabanillas.

Correcció i assessorament lingüístic

Joan Ignasi Elias Cruz i Lluís Piqueres Pla.

Grafisme i maquetació

Carlos Guzmán Lorente.

Impressió

Romanyà Valls, S.A.

Dipòsit legal

B-16786-05.

ISSN: 1699-5465.

El contingut dels articles és responsabilitat dels/de les autors/es. DOSSIER TÈCNIC no s'hi identifica necessàriament. S'autoritza la reproducció total o parcial dels articles citant-ne la font i l'autoria.

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

Gran Via de les Corts Catalanes,
612-614. 08007 - Barcelona

Més recursos, enllaços i versió electrònica:

<https://ruralcat.gencat.cat>

<http://agricultura.gencat.cat/>

e-mail: sia.daam@gencat.cat

Portada:

Autor: Carlos Guzmán Lorente.

GUIA DE BENESTAR D'ÈQUIDS

Maneig i alimentació

01. Introducció: L'obligació de tenir-ne cura!

Independentment del seu ús, tots els cavalls tenen les mateixes necessitats per garantir el seu benestar. Però la manera de satisfer-les pot ser diferent segons el tipus de relació que hi hagi amb ells.

La persona propietària d'un o més cavalls pot tenir-los per:

- Passejar,
- Classes d'equitació,
- Activitats esportives (salt, doma, raid, bàsquet a cavall - horseball, regnatge, entre altres),
- Cria i concursos morfològics,
- Equinoteràpia, i
- Contemplar-los i sociabilitzar-se amb ells.

Els professionals i usuaris del món del cavall són responsables de la seva salut i benestar i han de garantir:

- Alimentació adequada,
- Abric,
- Correcta sociabilització i patrons de comportament normals,
- Bones condicions higienicosanitàries,
- Cria responsable,
- Transports i trasllats segurs.

02. Alimentació

Una alimentació adequada és imprescindible perquè els cavalls tinguin una bona condició corporal, energia per a l'activitat física que realitzin i la satisfacció de la demanda fisiològica (creixement, gestació, lactació, control de la temperatura corporal) i metabòlica particular (malalties).

Independentment del seu ús, tots els cavalls tenen les mateixes necessitats per garantir el seu benestar.

Foto: S. de Freitas.

Una alimentació adequada és imprescindible perquè els cavalls tinguin una bona condició corporal, energia per a l'activitat física que realitzin i la satisfacció de la demanda fisiològica i metabòlica particular.

Els èquids són animals herbívors amb una anatomia digestiva preparada per alimentar-se d'herba (aliment poc energètic), en petites quantitats per hora, durant 18-20 hores al dia.

Què mengen?

Farratge/herba

És l'ingredient principal de qualsevol dieta saludable per a un cavall.

El farratge ha de ser de bona qualitat i verd: pastura, fenc d'herba, fenc d'alfals (aquest darrer no ha de ser més del 30% del total de farratge administrat).

La civada en flor ("a mig gra") és un altre farratge molt emprat en l'alimentació de cavalls, però no hauria de suposar més del 50% del total.

S'ha d'evitar la palla com a aliment. Quantitat: mínim 1,5% del pes viu de l'animal al dia (per a un cavall de 500 kg serien 7,5 kg de farratge).

La millor manera d'administrar-lo, i que s'assembli a la seva manera natural d'alimentar-se (poc i sovint), és disposar de fenc d'herba a discreció. Actualment, hi ha sistemes de subministrament *slow feeder* per augmentar el temps de masticació.

Pinso

En el passat, es feien mesclades de cereals (civada, blat de moro, ordi principalment), seguint fórmules poc científiques i sense tenir en compte les necessitats nutricionals. Avui, hi ha fabricants de pinsos compostos de diferents tipus de cereals i altres ingredients que els complementen (soja, llinosa, etc.) i correctors vita-

minicom minerals. Aquest fet comporta l'existència d'una àmplia selecció de pinsos específics segons edat, estat fisiològic, tipus de malaltia i activitat física. Els cavalls en llibertat amb poca activitat física i en condicions climatològiques normals poden no necessitar afegir pinso a la seva dieta de farratge, però sí requereixen un suplement de vitamines (A i E) i minerals que no es troben en prou quantitat al farratge.

La quantitat diària de pinso ha de ser d'acord amb el pes i l'activitat física de l'animal, i no hauria de suposar més d'un 40% del total de la dieta (normalment, 2-4 kg al dia).

La quantitat diària de pinso ha de ser d'acord amb el pes i l'activitat física de l'animal.

Els canvis en la quantitat o el tipus d'aliment han de ser graduals.

Les necessitats dietètiques dependran de l'edat, pes, exercici i temperament.

Com més activitat física, més energia necessita i més pinso. Quantitats inferiors o superiors poden derivar en cavalls obesos o magres.

El pinso diari hauria de repartir-se en el major nombre de preses possible (el més usual és 2 o 3 àpats al dia).

Segó de blat

Suposa una aportació de fibra molt digerible, però acompanyada de molt de midó. No s'ha de barrejar permanentment amb el pinso ja que desequilibra la dieta (excés de fòsfor).

Polpa de remolatxa

És una font de fibra molt saludable i digerible, que afavoreix el trànsit intestinal. És especialment important en cavalls sènior amb problemes dentals que mengen menys farratge.

Pastanagues i pomes

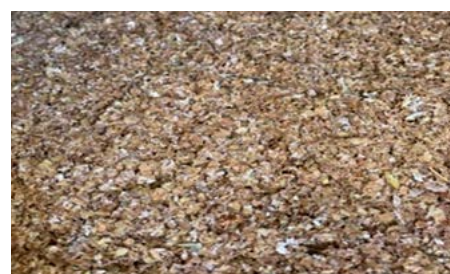
Aliments frescos i suculents de gran palatabilitat que estimulen el benestar i solen utilitzar-se com a premi.

Els cavalls han de disposar permanentment d'aigua fresca i neta. Idealment, abeuradors automàtics, però també es poden emprar galledes grans que

permetin la neteja diària de manera fàcil. Un cavall veu entre 25 i 35 l d'aigua al dia, però pot arribar a ingerir 50 l al dia en situacions de calor i humitat.

Com?

Els canvis en quantitat o tipus d'aliment han de ser graduals. La flora de l'intestí gros és específica per digerir els aliments que rep l'animal. Els canvis bruscos d'alimentació impliquen una falta d'adaptació de la flora i problemes en la digestió que poden derivar en trastorns digestius greus (còlics) i/o metabòlics (laminitis). Cal respectar una rutina. Els

Fotos: S. de Freitas.

Pinso granulat i segó de blat. Foto: S. de Freitas

Molt important!

S'ha de consultar amb el veterinari de referència per establir una dieta individualitzada per a l'animal. Les necessitats dietètiques dependran de l'edat, pes, exercici i temperament. Qualsevol canvi en l'apetència o pèrdua de pes pot ser causat per malaltia.

cavalls són animals de costums, i canvis en els horaris poden derivar en situacions d'estrès i fer aparèixer vicis de quadra i males digestions.

No s'ha de fer exercici fins passades 2 h de menjar pinso. Tot i que el 70% del menjar ja ha sortit de l'estómac als 30 minuts de la ingesta, un estómac ple pressiona els pulmons. Paral·lelament, l'exercici augmenta la demanda de vascularització addicional a l'organisme, cosa que pot alterar la digestió.

03. Abric i estabulació

S'han de protegir els cavalls de les condicions climàtiques desfavorables. Els ca-

valls s'adapten a les estacions progressivament: a l'estiu perden pèl i a l'hivern el guanyen, cosa que aporta protecció del fred juntament amb el greix corporal. Però també s'han de protegir del vent, el sol i la pluja, per a la qual cosa poden usar abrics naturals com els arbres o arbustos o coberts construïts a tal efecte. Altres cavalls poden necessitar estabulació en quadres, principalment en casos de lesió o malaltia.

L'elecció del tipus d'estabulació dependrà de molts factors: ús i temperament de l'animal, necessitat de socialització, estat fisiològic i economia, entre d'altres.

04. Sociabilització

Els cavalls han de viure entre ells per a un bon desenvolupament emocional. Es tracta d'animals de ramat i han de tenir contacte olfatiu, visual i corporal amb altres cavalls, tot i que també gaudeixen del contacte amb les persones.

És crucial que puguin ensumar-se, que contactin i es vegin, però s'ha de tenir en compte que els pàdocs no s'han de compartir amb cavalls que generin conflictes entre ells. L'exercici d'un comportament dominant sobre un altre més dèbil genera situacions d'estrès continuats a ambdós animals,

que poden derivar en problemes de comportament i trastorns digestius.

En camps prou amplis, els cavalls fan els seus grups entre individus afins, i mantenen distàncies amb els que no ho són, de manera que és més difícil que es generin conflictes de conseqüències greus. Els animals incompatibles s'han de separar sempre.

És molt important recordar que un cavall estabulat normalment en un box necessita un temps d'adaptació progressiu per compartir l'espai amb altres cavalls o retirar-se en un pàdoc.

L'elecció del tipus d'estabulació dependrà de molts factors: ús i temperament de l'animal, necessitat de socialització, estat fisiològic i economia, entre d'altres.

Els cavalls han de viure entre ells per a un bon desenvolupament emocional.

Fotos: S. de Freitas.

Fotos: S. de Freitas.

Els èquids no estan acostumats a haver de protegir o compartir el menjar o l'espai vital.

05. Bones condicions higienicosanitàries

Tot cavall ha de tenir un veterinari que:

- estableixi la seva dieta i en controli la condició corporal i l'estat de salut,
- implanti un microxip i tramiti el seu pasaport durant el primer any de vida,
- practiqui medicina preventiva (vacunació, desparasitació, revisions odontològiques, pautes per a un rendiment esportiu adequat),
- l'assisteixi i el tracti en cas de malaltia o lesions assegurant i garantint una farmacovigilància correcta,
- assessori, vigili i certifiqui les condicions higienicosanitàries, de benestar i de cria, i
- practiqui l'eutanàsia per causa humanitària a tot animal que estigui patint de manera inevitable.

Tot cavall ha de tenir un podòleg que mantingui els cascos i aploms en estat correcte.

06. Cria responsable

La cria ha de realitzar-se a ramaderies especialitzades, amb pla sanitari controlat i d'acord amb un mercat amb demanda.

Un poltre, igual que qualsevol altre animal, requereix molta dedicació i esforç econòmic.

Un poltre no pot ser mai un caprici. Un poltre criat per caprici acaba augmentant el nombre de cavalls que necessiten de personal disposat a tenir-ne cura.

Les instal·lacions han de reunir les condicions necessàries per garantir la seguretat del veterinari, personal i animals. Un poltre no pot créixer sense espai.

Fecundar una euga de la nostra propietat passa per una bona planificació prèvia, assessorada pel veterinari, per poder

---

Qualsevol condició de debilitat o malaltia de l'animal és incompatible amb el seu trasllat, tret dels trasllats cap a hospitals veterinaris.

Un poltre, igual que qualsevol altre animal, requereix molta dedicació i esforç econòmic.

---

fer front al benestar de la mare gestant i després al del poltre en creixement.

07. Transports i trasllats

Qualsevol condició de debilitat o malaltia de l'animal és incompatible amb el seu trasllat, tret dels trasllats cap a hospitals veterinaris.

Els viatges llargs requereixen aturades de descans i subministrament d'aigua i menjar.

La conducció ha de ser curosa i respectuosa envers l'animal.

La responsabilitat de garantir la salut i el benestar dels cavalls durant el transport recau sobre: propietari, veterinari (que en certifica estat de salut i bones condicions higienicosanitàries), transportista i cuidador (que en garanteix el benestar durant les aturades, alimentació i hidratació).

Autoria

Sofia de Freitas González

Veterinària.

EGUISOF Hospital veterinario equino.

Membre de la Comissió de Benestar Equí de l'AVEEC.

sofiafreitas@eguisof.com

VALORACIÓ DE L'ESTAT DE SALUT DELS CAVALLS

Actuacions dels propietaris per garantir un correcte estat de salut

Foto del calendari d'Asociación de Defensa de los Équidos (ADE). Foto: Irene Bel.

01. Introducció

Tenir i cuidar un cavall, a banda de ser una experiència gratificant en molts sentits, comporta una sèrie d'obligacions morals i ètiques com a propietari responsable d'un animal. Com a tals, hem de garantir un ambient i una alimentació adequats, hem d'evitar que pateixin dolor, patiment o malalties i els hem de proporcionar l'entorn apropiat

perquè puguin expressar comportaments normals propis dels èquids.

Els propietaris de cavalls són els principals interessats en garantir uns nivells adequats de salut i benestar del seu animal.

L'estat de benestar d'un cavall depèn tant de l'estat físic, com de l'emocional i el fisiològic. Hi ha moltes maneres

L'estat de benestar d'un cavall depèn tant de l'estat físic, com de l'emocional i el fisiològic.

de determinar si un cavall està sa i en bona condició, sense necessitat de proves diagnòstiques i de resultats fiables i ràpids.

02. Allotjament i entorn

Un allotjament adequat és aquell que protegeix els animals de les condicions climàtiques alhora que permet la possibilitat d'interacció social. Com a animals socials, els cavalls en llibertat conviuen en grups, però a la pràctica diària i/o degut a altres causes, és difícil o poc pràctic disposar d'un espai on mantenir un ramat de cavalls i els cavalls s'estabulen en espais individuals. L'estabulació individual ha de permetre la interacció social, que l'animal es pugui moure, girar sobre si mateix i tombar-se, i ha de tenir material de jaç (palla, encenalls o similars) net i sec. Es desaconsella mantenir un cavall sol i/o aïllat d'altres èquids, ja que l'aïllament és una font d'estrès.

En general, un excés d'hores de confinament i restriccions de socialització condueixen a frustració, cosa que pot afavorir l'aparició de conductes indesitjables i estereotípies, també conegudes com a "vici", que són comportaments repetitius sense funció

En general, un excés d'hores de confinament i restriccions de socialització condueixen a frustració, cosa que pot afavorir l'aparició de conductes indesitjables i estereotípies.

Una muntura que no s'ajusta bé al dors és la principal causa de dolor al dors dels cavalls.

aparent. Entre les estereotípies més comunes es troben: "el pas o ball de l'os", "empassar aire" i "mossegar material", així com cosses i puntades i auto-mutilacions entre d'altres. Quan es detecta una estereotípia, és convenient introduir canvis per tal de limitar la seva instauració. Es pot deixar el cavall unes hores en un tancat exterior, treure'l més, facilitar més interacció amb animals veïns, introduir un altre animal -preferentment, un altre èquid-, tot i que en ocasions un no-èquid (un petit remugant, per exemple) pot millorar molt la situació.

03. Aspecte general

03.01 Expressió i postura del cavall

L'aspecte general d'un animal és una font d'informació immediata que sovint menyspreem. A simple vista i en qüestió de segons, podem detectar alteracions i/o patologies com ferides, edemes i inflamacions o reaccions al·lèrgiques.

03.02. Pelatge

El pelatge és un molt bon indicador de l'estat de salut d'un èquid. Excepte algunes races i certs períodes de l'any quan canvien (que té un aspecte poc il·lustrós), el pèl del cavall és curt i brillant, no ha de presentar clapes d'alopècia ni ferides de major o menor profunditat. Algunes alteracions endocrines, així com malnutrició o edat avançada poden comportar retards en el canvi de pelatge (o fins i tot inhibir-lo).

A banda de donar una idea de l'estat general, parar atenció a l'estat del pelatge pot ajudar a detectar reaccions al·lèrgiques puntuals o estacionals, entre d'altres.

Un ajustament inapropiat de guarnicions i selles també pot provocar zones d'alopècia i lesions. Prèviament a

la pèrdua de pèls, però, allà on hi ha pressió excessiva, els pèls es trenquen i tenen mal aspecte (típic a la zona de la muntura). Així, si la pressió no queda ben repartida i es concentra en punts concrets, podem trobar: pèls trencats, alopecía, ferides i també pèls de color blanc. Una muntura que no s'ajusta bé al dors és la principal causa de dolor al dors dels cavalls.

Incloent en aquest apartat la crinera i la cua, en cavalls al·lèrgics és típic trobar crineres amb molts nusos, zones amb pèls trencats, zones sense pèls, com a evidència de picors, i presència de pèls trencats a la base de la cua acompanyats o no de lesions a zones contigües degut al fregament dels cavalls contra parets, troncs, tanques, menjadores... com a conseqüència de les picors que acompanyen l'al·lèrgia. La cua, la crinera i la base del serrell, així com zones humides són el llocs de preferència de les paparres que poden transmetre piroplasmosi i babesiosi als cavalls (uns petits paràsits que causen anèmia, febre i apatia entre altres).

03.03 Condició corporal

La valoració de la condició corporal és una eina molt útil i ràpida per avaluar

Grup de cavalls. Foto: Rosada Gili.

Pèl curt lluent. Foto: Lali Masriera.

si un cavall està prim, correcte o gras. Es tracta de fer una inspecció visual al mateix temps que una palpació superficial per determinar si hi ha acumulacions de greix o no.

En cavalls massa primos es veuen i palpen clarament els ossos (costelles, vèrtebres i malucs). En els cavalls amb una condició correcta no es veuen els ossos, però es poden palpar amb facilitat i hi ha certa acumulació de greix. En cavalls obesos no es veuen els ossos i es poden palpar acumulacions evidents de greix (a la base de la cua, al llom, a les costelles, darrera les espatlles i al coll). L'obesitat predispesa a alteracions metabòliques, sobrecarrega les extremitats i pot conduir a, entre d'altres, laminitis. Es recomana no desatendre la condició corporal i ajustar periòdicament la pauta d'exercicis i les racions d'aliment a les necessitats de cada individu, per evitar el sobrepès.

04. Extremitats

Les extremitats són especialment importants i delicades en els èquids. És aconsellable la visita d'un professional sempre que es detecti una coïxesa perquè se'n pugui establir l'origen i el tractament més adequat.

Detall de casc i ferradura. Foto: Xesco Farrier.

04.01 Cascos

Un altre aspecte a revisar sovint són els cascocs, tant de cavalls ferrats com desferrats. S'ha d'avaluar el creixement del casc, si hi ha desgast, si han aparegut o estan apareixent quarts, si les línies de creixement són massa visibles i no paral·leles, si la ferradura balla i s'han de netejar periòdicament per prevenir patologies causades per excés d'humitat, presència de cossos estranys o infeccions dels solcs de la ranilla entre d'altres. Cascos massa llargs i/o aploms incorrectes poden alterar la biodinàmica del moviment i provocar el patiment de certes estructures articulars com lligaments i tendons i acabar causant coïxesa.

El ferrador, juntament amb el/la veterinari/ària han de treballar en la mateixa línia i establir canals de comunicació clara en els dos sentits per garantir el màxim benestar possible als cavalls. En línies generals, es recomana la visita d'un ferrador cada 4-6 setmanes, tant per a cavalls ferrats com desferrats, i no es recomana allargar més de 8 setmanes el temps entre visites. Es pot considerar que un casc creix, aproximadament 1 cm al mes, sent un valor molt variable segons l'edat, la raça, l'època de l'any (a l'estiu, sol ser una mica més) o l'alimentació, entre altres. S'han de seguir les recomanacions tant del ferrador com del veterinari pel que fa a la pauta d'hidratació del casc. En el moment de netejar els cascocs, es pot aprofitar per, d'un cop d'ull, valorar l'estat general de l'extremitat: acumulació de líquid o inflamació, si està més calent del normal, si hi ha arestins o presència d'ous de *Gasterophilus* a les canyes.

05. Cap i cara

Les alteracions o problemes al cap són especialment fàcils de veure. Els episodis de descàrrega nasal que sovint acompanyen els refredats i la grip s'han de consultar amb el veterinari, que serà qui decidirà si s'ha d'establir

Es recomana no desatendre la condició corporal i ajustar periòdicament la pauta d'exercicis i les racions d'aliment a les necessitats de cada individu, per evitar el sobrepès.

És aconsellable la visita d'un professional sempre que es detecti una coïxesa perquè se'n pugui establir l'origen i el tractament més adequat.

Les característiques úniques de la boca dels cavalls fan que requereixin de visites periòdiques de dentistes professionals.

tractament o no. Per norma general, quan són bilaterals solen tenir l'origen a les vies respiratòries (altes o baixes). Les descàrregues nasals unilaterals es relacionen més amb alteracions buccals/odontològiques o nasals. A les orelles, en èpoques estivals, poden instal·lar-se mosquits a les orelles del nostre cavall. Tot i que no es tracta de parasitacions greus, sí que és un fenomen molt molest que pot provocar canvis de comportament del cavall, com sacsejades brusques del cap.

La zona de la boca i els llavis, especialment sensible, ha de presentar un aspecte normal, sense marques ni ferides.

Les característiques úniques de la boca dels cavalls fan que requereixin de visites periòdiques de dentistes professionals. A banda de les "puntes" que poden causar lesions importants a la mucosa oral i a la llengua i donar lloc a problemes en la masticació, amb el

filet o mos, s'han de corregir desequilibris de la superfície d'oclusió dels queixals, sobrecreixements dels incisius, extracció de dents de llop, diastemes, retenció de peces decidúes i altres alteracions que només un professional és capaç de detectar i corregir.

06. Vacunacions i desparasitacions

En el cas dels cavalls, no hi ha vacunes obligatòries. Però des de la RFHE s'estableix la normativa que els cavalls han de tenir actualitzada la vacuna de la grip (influenza equina) per participar en concursos i/o concentracions equines. La grip equina és una malaltia endèmica al nostre país, causada per un virus de la família de la grip de les persones que cursa principalment amb un quadre respiratori acompanyat de febre i debilitat. La vacuna de la grip sol administrar-se amb la del tètanus, que tampoc no és obligatòria, però sí recomanable, ja que els cavalls són especialment sensibles a la toxina del tètanus.

En el cas de les eugues gestants es recomana vacunar de rinoneumonitis, ja que pot causar avortaments. Les vacunes sempre les ha d'aplicar un/a professional veterinari/ària, que serà la persona responsable d'establir la pauta de vacunació més adequada per al nostre animal, així com garantir l'administració correcta.

Els èquids també s'han de desparasitar internament amb assiduitat. Avui en dia es poden trobar al mercat tractament antihelmíntics amb format "xeringa oral" que el propietari pot aplicar. Es recomana dur a terme la desparasitació cada 3-6 mesos, de nou sempre és millor consultar amb el/la veterinari/ària i no administrar sempre el mateix producte, ja que diferents marques (i preus) incorporen diferents principis actius que tenen diferents efectivitats segons el tipus de paràsits. S'han descrit "taps" de cucs a nivell intestinal en cavalls que no es desparasiten que han acabat havent d'entrar a quiròfan.

Pel que fa a les desparasitacions externes, és important evitar les paparres i hi ha productes per evitar-ne l'aparició. En èpoques quan les temperatures ambientals són més elevades, poden aparèixer mosques, mosquits, tàvecs, mosques d'ase i un llarg etcètera que són més molestos que perillosos (excepte els cavalls amb al·lèrgia o hipersensibilitat a culicoides i altres casos concrets).

07. Deposicions

És interessant revisar d'un cop d'ull les femtes dels cavalls. Considerant que defequen una mitjana de 8 vegades al dia, poden donar informació més valuosa del que semblaria de bon començament. La consistència (que s'endevinin clarament les "boles" i no sigui diarrea), la presència de cucs o ous de paràsits intestinals (més fàcils de veure els cucs), la presència de grans de cereals sencers (indicador que el cavall no està mastegant correctament) són aspectes molt fàcils de valorar. El material que trobarem a les femtes, per tant, és material que no s'aprofita. Una consistència més líquida del normal pot ser indicatiu d'un problema gastrointestinal com també l'evidència d'aliment de baixa qualitat (que arrossega més aigua al seu pas

pel colon) o d'una dieta amb excés de carbohidrats.

L'orina pot ser més difícil d'avaluar, ja que requereix que l'enxampin "al moment". Hi ha cavalls que orinen amb el genet a sobre, però n'hi ha molts que s'esperen a "arribar a casa" per fer-ho. L'orina ha de ser de color entre groc i transparentós (segons la quantitat d'aigua que ingereix, el que sua,...). Una orina fosca pot ser símptoma de malaltia metabòlica, i convé informar el nostre veterinari.

08. Activitat física

Els cavalls estan preparats per moure's sovint i es recomana que surtin regularment. Segons la disciplina i l'ús del cavall, cada propietari seguirà la seva pauta d'activitat física en funció de la finalitat i els resultats que se n'esperen. Sigui quina sigui, a banda de l'entrenament específic, es recomana seguir unes directrius generals:

- Estiraments i flexibilitzacions: per preparar les articulacions per a l'activitat física. Especialment recomanable per als animals que s'allotgen en boxes o quadres. Hi ha molts estiraments que es poden fer peu a terra i que, ben fets, poden ser molt

Competició de salt. Foto: Lali Masriera.

beneficiosos per a l'animal. En línies generals, es parla d'estiraments estàtics o dinàmics.

- **Preescalfament/escalfament:** es recomana començar al pas i anar augmentant el ritme gradualment. A mesura que els músculs comencen a treballar, augmenta el seu metabolisme aeròbic i la seva necessitat d'oxigen. La freqüència cardíaca augmenta per assegurar que la musculatura rep una aportació sanguínia suficient. La durada de l'escalfament pot ser molt variable.
- **Entrenament segons disciplina:** és l'etapa d'esforç màxim, la durada de la qual pot ser molt variable segons disciplina, edat, rendiment esperat... Durant aquesta etapa, la musculatura pot començar a dur a terme metabolisme anaeròbic, ja que la velocitat d'entrada d'oxigen a la cèl·lula no cobreix la demanda. En línies generals, com més entrenat estigui un animal, millor tolerància al metabolisme anaeròbic.
- **Refredament:** després de l'etapa d'esforç màxim es recomana una reducció gradual del ritme en la qual les pulsacions i el ritme respiratori disminueixin. D'aquesta manera, es dissipa la calor

generada per l'activitat i es redistribueix la circulació, ja no és necessari destinar tant d'oxigen a la musculatura. Amb la disminució de l'exercici i el metabolisme muscular, desapareix la necessitat de metabolisme anaeròbic. En aquesta fase es poden integrar també estiraments, tant a sobre com peu a terra.

Tant en les disciplines físiques (com el raid o el complet) com les tècniques (doma o salt), es recomana, sempre que es pugui, combinar les sessions d'entrenament amb sortides o passejades.

Les recomanacions abans descrites són unes orientacions molt generals. En qualsevol cas, per aprofundir-hi més es poden consultar professionals com el veterinari o els fisioterapeutes equins.

09. Conclusions

Tal com s'ha descrit en els anteriors paràgrafs, els propietaris i cuidadors de cavalls poden obtenir molta informació sobre l'estat general de l'èquid simplement dedicant una estona a observar. És important adquirir una rutina per examinar l'animal, ja que quan abans s'estableixi el tractament adequat, menor serà el risc que apareguin complicacions. S'ha d'avisar el veterinari sempre que faci falta.

Els cavalls estan preparats per moure's sovint i es recomana que surtin regularment.

És important adquirir una rutina per examinar l'animal, ja que com abans s'estableixi el tractament adequat, menor serà el risc que apareguin complicacions.

A Catalunya, hi ha molts veterinaris especialistes en èquids als quals es poden consultar en cas de qualsevol dubte.

Per saber-ne més:

STUBBS, N.C. and CLAYTON, H.M.. (2008) "Activate Your Horse's Core: Unmounted Exercises for Dynamic Mobility, Strength and Balance." Sporthorse Publications.

LOVING, NANCY S. (2016) "Todos los sistemas del caballo." Ed. Hispano Europea. Barcelona

AWIN, 2015. AWIN welfare assessment protocol for horses. http://dx.doi.org/10.13130/AWIN_HORSES_2015
<https://horses.extension.org/assessing-the-health-and-well-being-of-horses/>

Web: The ultimate Equestrian
<https://theultimateequestrian.com/basic-horse-care-for-beginners/>

Autoria

Maria de Andrés Arnau

Veterinària.
Servei d'Ordenació Ramadera.
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació.
mandres.arnau@gencat.cat

Refredament després de l'entrenament. Foto: Maria de Andrés.

EL REGISTRE D'EXPLOTACIONS D'ÈQUIDS i la identificació equina

01. Introducció

El sector equí és un dels més antics de la història, però presenta unes peculiaritats que requereixen una anàlisi específica i diferenciada envers d'altres sectors ramaders.

Som davant d'una espècie domèstica que ha patit diversos canvis en els darrers cent anys. A començaments del segle passat, la polivalència funcional de l'espècie equina era d'allò més destacada: abastava des de feines agrícoles, de tracció animal o de sella fins a l'ús militar. Posteriorment, com a conseqüència de la mecanització, el cens d'èquids va disminuir considerablement, al mateix temps que els interessos del sector pel que fa a la selecció d'aquesta espècie també es van modificar d'acord amb els nous usos i funcionalitats d'aquests animals.

A finals del segle XX, el sector va iniciar un increment progressiu en la demanda, motivat sobretot per la presència d'aquests animals en activitats lúdiques, culturals i esportives, la qual cosa es va traduir en un augment del nombre d'èquids, tant dels que es trobaven en situació regular com, malauradament, dels que no, ja fos perquè no estaven donats d'alta a les bases de dades oficials o perquè estaven ubicats en explotacions no registrades.

02. Ordenació del sector equí

És interessant fer una anàlisi d'un sector amb un enorme potencial i multifuncionalitat, que no només se circumscriu a l'àmbit ramader, sinó que s'estén a d'altres com l'esport, el turisme, l'educació, el medi ambient, etc.

Com qualsevol altre sector productiu, l'ordenació i organització sectorials radiquen en el registre d'explotacions, la gestió correcta de la identificació individual dels animals i el registre dels moviments pecuaris.

No obstant, és important destacar que les explotacions equines s'escapen dels estàndards d'ordenació que es fan servir per a la resta d'espècies productives, atès que la gran majoria d'explotacions són especials, és a dir, que no estan orientades a produir aliments o productes destinats pel consum humà, que a més són les que tenen major valor afegit (competició, sementals, o companyia).

La normativa de regulació i ordenació de les explotacions ramaderes estableix les condicions mínimes que

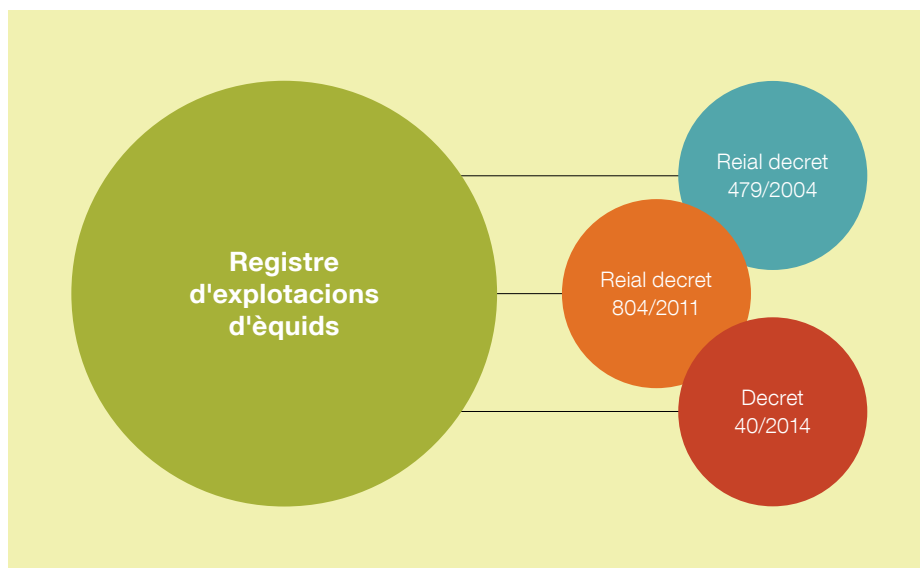
El sector equí té un enorme potencial i multifuncionalitat, que no només se circumscriu a l'àmbit ramader, sinó que s'estén a d'altres com l'esport, el turisme, l'educació i el medi ambient.

han de complir totes les explotacions amb l'objectiu de millorar la producció i la qualitat dels processos productius mitjançant normes zootècniques, sanitàries, d'higiene i benestar dels animals, i la protecció i millora del medi ambient.

Figura 1. Evolució del cens d'èquids a llarg del temps. Font: Aleix Baltà.

Figura 2. Legislació estatal i autonòmica que regula el Registre d'exploacions d'èquids. Font: Aleix Baltà.

A l'Estat espanyol, el sector està regulat pel Reial decret 479/2004, de 26 de març, que estableix i regula el Registre General d'Exploacions Ramaderes (REGA), i el Real decret 804/2011, de 10 de juny, que regula l'ordenació zootècnica, sanitària i de benestar animal de les explotacions equines i estableix el Pla sanitari equí.

A Catalunya, el Decret 40/2014, de 25 de març, d'ordenació de les explotacions ramaderes, estableix els requeriments per poder registrar i autoritzar una explotació ramadera a Catalunya, l'annex 7 del qual tracta específicament el cas de les explotacions equines.

03. Les explotacions d'èquids

Quan parlem d'exploacions equines, cal diferenciar aquelles explotacions equines "normals", en què la capacitat màxima d'animals presents a l'exploació és determinada per factors com poden ser l'espai, els recursos o el benestar animal, entre d'altres, i aquelles que anomenem "de petita capacitat", denominació corresponent a aquelles que allotgen un nombre reduït d'animals.

Pel que fa al sistema de maneig, cal distingir dos tipus: d'una banda, hi ha

les explotacions ramaderes equines extensives, en què els animals no són allotjats ni alimentats en instal·lacions; i, d'altra banda, hi ha les explotacions ramaderes equines d'estabulació permanent, anomenades més comunament intensives.

Pel que fa a la titularitat dels animals presents, també es pot diferenciar entre aquelles explotacions en què coincideix la persona titular de l'exploació amb la titularitat dels animals, com passa a la majoria de les explotacions de producció i reproducció, i les que allotgen èquids de diversa titularitat, com és el cas de les hípiques.

Finalment, podem diferenciar les explotacions equines segons la seva classificació zootècnica en dos grans grups, que a la vegada inclouen diversos tipus, els quals són:

Explotacions equines de producció i reproducció:

- Explotacions ramaderes equines de reproducció per a producció de carn,
- Explotacions ramaderes equines de reproducció per a producció de llet,
- Explotacions ramaderes equines de reproducció per a sella,
- Explotacions ramaderes equines de reproducció mixta, i

L'ordenació i organització sectorials radiquen en el registre d'exploacions, la gestió correcta de la identificació individual dels animals i el registre dels moviments pecuaris.

- Explotacions ramaderes equines d'engreix.

Explotacions equines especials:

- Centres de concentració d'èquids (dipòsits o parades de sementals equins, concentracions d'èquids de concurs o competició, concentracions d'èquids de caràcter lúdic o cultural),
- Explotacions equines d'oci,
- Establiments per a la pràctica eqüestre,
- Granges escola o centres d'ensenyament,
- Explotacions de tractants o operadors comercials, i
- Altres explotacions especials d'èquids: escorxadors, places de toros, centres d'inspecció, punts de parada i pastures.

Diferenciem dos grans grups d'exploacions equines: les de producció i reproducció i les especials.

04. Registre d'exploacions d'èquids

Requisits previs a la inscripció:

Per registrar una explotació equina a Catalunya, cal que l'establiment compleixi una sèrie de requisits previs a la inscripció al Registre d'Exploacions Ramaderes.

01. Requisits previs

Autorització per part de l'ajuntament del municipi

- Autorització mediambiental (pla de dejeccions ramaderes)
- Informe de distàncies elaborat pel DARP (tràmit urbanístic)
- Sol·licitud d'inici de l'activitat i inscripció al registre d'explotacions ramaderes

En primer lloc, és requisit indispensable que l'establiment disposi de l'autorització de l'ajuntament del municipi on s'ubicarà l'explotació.

Així mateix, cal que l'explotació disposi de l'autorització pertinent en matèria de medi ambient, la qual dependrà directament del pla de dejeccions ramaderes presentat per la persona interessada, on es detallarà el volum i la gestió dels residus produïts a l'explotació.

Finalment, dins del tràmit urbanístic que l'ajuntament ha de seguir per poder autoritzar la instal·lació d'una explotació ramadera, l'ajuntament sol·licita al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP) un informe de distàncies, en què es fa referència a les distàncies de la nova explotació envers altres explotacions ramaderes epidemiològicament relacionades.

És requisit indispensable que l'establiment disposi de l'autorització de l'ajuntament del municipi on s'ubicarà l'explotació.

En relació als informes de distàncies, cal tenir en compte que les explotacions d'èquids de petita capacitat (explotacions que no superen un determinat nombre d'animals), o les que tinguin menys de 5 cavalls (d'acord amb la Llei 20/2009), resten fora de l'àmbit de tràmit ambiental, amb la qual cosa no és requerirà informe de distàncies. En aquests casos, es comunica a l'Ajuntament, als efectes oportuns.

Cal destacar que, sense l'autorització prèvia de l'ajuntament corresponent al municipi on s'ubicarà l'explotació i la resta de requisits previs esmentats anteriorment, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP) no tramita el registre d'una explotació ramadera.

Tràmits en el registre d'una explotació d'èquids:

02. Tràmits

Explotacions subjectes al procediment d'autorització

Explotacions subjectes al procediment de comunicació

Documentació:

- Sol·licitud d'inscripció al Registre d'explotacions
- Memòria descriptiva
- Plànol de les instal·lacions*
- Acreditació de la titularitat de l'explotació

* Només en subjectes a procés d'autorització

Un cop complerts els requisits previs a la inscripció, i prèviament a l'inici de l'activitat ramadera, les explotacions que tinguin instal·lacions a Catalunya han de sol·licitar l'inici de l'activitat i la inscripció al Registre d'Explotacions Ramaderes al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP).

La sol·licitud o comunicació, cal forma-

litzar-la mitjançant un imprès normalitzat, el qual es pot descarregar de la seu corporativa electrònica de la Generalitat de Catalunya (<http://www.gencat.cat>) o obtenir en qualsevol dependència del departament competent en matèria de ramaderia, o de la Xarxa d'Oficines de Gestió Empresarial.

Diferenciem dos tipus de tràmit per a la sol·licitud d'inscripció o modificació de les dades registrals d'una explotació ramadera.

D'una banda, estan subjectes al procediment d'autorització l'inici de l'activitat ramadera i les modificacions següents:

- Inici d'activitat d'explotacions de producció-reproducció (s'hi inclouen els centres de recollida de material genètic) i les explotacions especials de l'espècie equina
- Qualsevol modificació de les dades registrals de les explotacions de petita capacitat que impliquin perdre aquesta condició
- Qualsevol modificació no definida com a modificacions subjectes a comunicacions.

Juntament amb la sol·licitud d'autorització, cal presentar també una memòria descriptiva de les activitats que durà a terme l'explotació (d'acord amb el model normalitzat que es pot obtenir al web <http://www.gencat.cat>), el plànol de distribució de les instal·lacions, l'acreditació de la titularitat de l'explotació ramadera, la llicència ambiental, el programa higienicosanitari que sigui preceptiu i, finalment, el document acreditatiu de les característiques dels sistemes d'emmagatzematge de les dejeccions ramaderes.

De l'altra banda, estan subjectes al procediment de comunicació l'inici de l'activitat ramadera i les modificacions següents:

- Inici d'activitat de les explotacions d'autoconsum o de petita capacitat, les pastures i els centres d'emmagatzematge

- gatzematge de material genètic.
- Qualsevol modificació no definida com a modificacions subjectes a autorització.

En aquest sentit, cal esmentar que les explotacions d'autoconsum són aquelles en què la producció s'utilitza per satisfer les necessitats de la persona titular de l'explotació. No obstant això, el concepte d'autoconsum no es defineix per a l'espècie equina, atès que aquest concepte està molt relacionat amb l'aprofitament d'alguna producció de l'animal (com ara, en altres espècies, la carn, la llet, els ous, la llana, etc.), cosa que no escau al tipus d'activitat que es manté en una explotació petita d'èquids.

D'acord amb allò esmentat anteriorment, als efectes del Decret 40/2014, les explotacions de petita capacitat són aquelles que no superen unes determinades unitats de bestiar (UB), de manera que:

03. Aclariments

No es defineix el concepte d'autoconsum per als èquids

Explotació d'èquids de petita capacitat:

- Quan no se superin les 10 UB, (12 cavalls destinats a la producció de carn o llet o 29 cavalls destinats a engreix)
- Quan no se superin les 5 UB, (6 cavalls per a la resta d'explotacions especials, destinades a sella o explotacions d'oci)

- Considerarem una explotació d'èquids de petita capacitat orientada a la producció de carn i/o llet sempre que no se superin les 10 UB, la qual cosa equival a 12 cavalls adults destinats a la producció de carn o llet, o bé a 29 poltres destinats a l'activitat d'engreix.

- Per a la resta d'activitats no relacionades amb la producció de carn i/o llet, considerarem una explotació d'èquids de petita capacitat aquella en què no se superin les 5 UB, la qual cosa equival a un màxim de 6 animals destinats a l'activitat de reproducció per a sella, en explotacions d'oci o en altres explotacions especials.

A més, és important indicar que les explotacions equines han d'estar dissenyades amb un sistema que garanteixi el manteniment dels animals dins d'una àrea delimitada, de manera que es redueixi o controli l'entrada d'animals possibles vectors de transmissió de malalties; en aquests casos, seran les naus o els boxes en què s'allotgen els animals els que garantirán que no entren animals de l'exterior.

Juntament amb la comunicació, cal presentar també una memòria descriptiva de les activitats (d'acord amb el model normalitzat que es pot obtenir al web <http://www.gencat.cat>), l'acreditació de la titularitat de l'explotació ramadera (excepte en el cas de centres que únicament emmagatzemen material

El concepte d'autoconsum no es defineix per a l'espècie equina; s'utilitza el concepte d'explotació de petita capacitat.

Les explotacions equines han d'estar dissenyades amb un sistema que garanteixi el manteniment dels animals dins d'una àrea delimitada, de manera que es redueixi o controli l'entrada d'animals possibles vectors de transmissió de malalties.

genètic) i la declaració conforme es disposa de la comunicació ambiental a l'ajuntament corresponent.

Resolució del procediment d'inscripció al registre d'explotacions ramaderes:

L'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació avaluarà la informació tramessa per la persona interessada i titular de l'explotació ramadera i elaborarà un informe, amb visita d'inspecció prèvia a l'explotació en el cas que es tracti d'un tràmit subjecte al procediment d'autorització.

En el cas d'informe favorable, el tràmit continuarà i s'elaborarà la resolució d'autorització a la inscripció de l'explotació al Registre d'Explotacions Ramaderes. Seguidament, s'assignarà una marca oficial, el codi identificador de l'explotació únicament vàlid a Catalunya i un codi REGA (Registro General de Explotaciones Ganaderas) vàlid a tot el territori espanyol.

A partir d'aquest moment, ja podrà iniciar la seva activitat ramadera, fer els moviments que consideri oportuns i comercialitzar les seves produccions, si s'escau.

Figura 3. Resum del procés d'inscripció d'una explotació d'èquids al registre d'explotacions ramaderes. Font: Aleix Baltà.

05. Identificació equina

El Reglament d'execució (UE) 2015/62 de la Comissió, de 17 de febrer, i el Reial decret 676/2016, de 16 de desembre, són les normatives que regulen el sistema d'identificació i registre dels animals de l'espècie equina.

Aquestes normes estableixen que les persones titulars dels èquids han d'identificar els animals abans de l'any de vida i sempre abans de sortir de l'explotació de naixement.

Un èquid es considera correctament identificat quan:

- Està marcat amb un xip o transpondedor electrònic,
- Disposa del passaport o document d'identificació equina (DIE), i
- Està donat d'alta a la base de dades oficial i al llibre de registres de l'explotació o instal·lació equina.

L'organisme emissor encarregat d'emetre els passaports dels èquids és diferent segons la tipologia d'èquid. Segons el procés d'identificació, es diferencien dos tipus d'èquids:

- Els èquids registrats són aquells que estan inscrits en el registre genealò-

gic d'una raça reconeguda o en un registre d'animals de competició. Els organismes emissors dels passaports d'aquests animals han d'estar reconeguts per l'autoritat competent del seu país. P. ex.: Asociación Nacional de Criadores de Caballos de Pura Raza Española (ANCCE)

- Els èquids de cria i renda són la resta d'èquids i l'organisme emissor encarregat de l'emissió dels seus passaports a Catalunya és el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP).

Per a gestionar la identificació dels èquids de cria i renda, les persones que en són titulars s'han de posar en contacte amb un/a veterinari/ària autoritzat/da per a la identificació equina a Catalunya.

Aquests professionals implantaran el xip a l'animal, recolliran les dades identificadores bàsiques i tramitaran la sol·licitud per obtenir el passaport al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP). Un cop imprès, el passaport s'enviarà a l'Oficina Comarca del DARP corresponent a la comarca d'ubicació de l'èquid perquè la persona titular el passi a recollir i aboni la taxa corresponent. En el cas de pèrdua del passaport, se seguirà el mateix procediment per obtenir un duplicat del pas-

saport. Generalment, l'emissió d'un duplicat del passaport implica la pèrdua de l'aptitud per al consum humà de l'èquid.

Quan un èquid s'identifica fora del termini establert per la normativa, se li emet un passaport de tipus substitutiu i l'animal no podrà ser destinat mai al consum humà.

Com a norma general, el passaport haurà d'acompanyar l'èquid durant els seus trasllats.

En adquirir un èquid, la persona titular n'ha de tramitar el canvi de titularitat al DARP en un termini màxim de 30 dies.

Quan un èquid mor, a excepció del sacrifici en l'escorxador, el seu titular ha de comunicar-ho al DARP en un termini de 15 dies i ha de retornar el passaport de l'èquid per a la seva destrucció en

Quan un èquid s'identifica fora del termini establert per la normativa, se li emet un passaport de tipus substitutiu i l'animal no podrà ser destinat mai al consum humà.

un termini màxim de 30 dies. La gestió del cadàver de l'animal s'haurà de fer mitjançant una empresa autoritzada.

06. Moviments d'èquids

En relació amb els moviments d'èquids, les persones titulars d'explotacions i d'instal·lacions equines hauran de:

- Gestionar l'obtenció de la documentació sanitària de trasllat (guies emeses per veterinaris o documentació emesa per la persona titular) necessària per a qualsevol tipus de moviment.
- Comunicar al DARP totes les entrades i sortides d'èquids en el termini màxim de 7 dies des de la realització del moviment, tal com recull el Reial decret 728/2007, de 13 de juny, que estableix i regula el Registre General de Moviments de Bestiar (REMO) i el Registre General d'Identificació Individual d'Animals (RIIA).

Aquestes gestions s'han de realitzar a les oficines comarcals del DARP o telemàticament a través de l'aplicació informàtica GTR (Gestió Telemàtica Ramadera).

La Targeta de Moviment Equina (TME) permet realitzar moviments temporals de caràcter ludicoesportiu de fins a 30 dies de durada dins del territori espanyol, sem-

pre que es torni a origen, sense documentació sanitària de trasllat i sense haver de comunicar els moviments. La TME s'ha de sol·licitar a través dels/de les veterinaris/àries autoritzats/ades per a la identificació equina i acompanyarà sempre el passaport. Les entrades i sortides amb TME s'anotaran al llibre de registres de l'explotació, com la resta de moviments.

07. Aptitud per al consum humà

Els èquids són animals susceptibles de destinar-se a escorxadors, però cal tenir en compte que, a banda de l'expressa voluntat de la persona titular de l'animal, hi ha diferents motius pels quals un èquid passa a ser no apte per al consum humà. Els èquids poden perdre l'aptitud per al consum humà temporalment durant 6 mesos (bàsicament per tractaments veterinaris) o definitivament per a tota la vida de l'animal i de manera irreversible.

Les persones titulars dels èquids tenen l'obligació de comunicar al DARP el canvi d'aptitud a no apte per al consum humà en un termini màxim de 14 dies des de la data de la pèrdua d'aptitud i d'assegurar-se que queda anotat aquest fet a la secció corresponent del passaport.

Les persones titulars de les explotacions que enviïn èquids a l'escorxadors per al sa-

Els titulars d'explotacions i d'instal·lacions equines hauran de:

- Gestionar l'obtenció de la documentació sanitària de trasllat.
- Comunicar al DARP totes les entrades i sortides.

Les persones titulars de les explotacions que enviïn èquids a l'escorxadors per al sacrifici tenen la responsabilitat de verificar l'aptitud per al consum humà de l'animal.

crifici tenen la responsabilitat de verificar l'aptitud per al consum humà de l'animal.

Els/les veterinaris/àries que administrin un tractament que inhabiliti l'animal per anar a la cadena alimentària, ja sigui temporalment (6 mesos) o de manera definitiva, han de fer l'anotació corresponent al passaport i també disposen de 14 dies per comunicar-ho al DARP. El canvi d'aptitud a no apte quedarà enregistrat a la base de dades oficial.

Autoria

Aleix Baltà Arandes

Veterinari.
Servei d'Ordenació Ramadera.
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació.
aleix.balta@gencat.cat

Sandra Corbalán Martínez

Responsable de Traçabilitat Animal. Servei de Prevenció en Salut Animal.
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació.
sandra.corbalan@gencat.cat

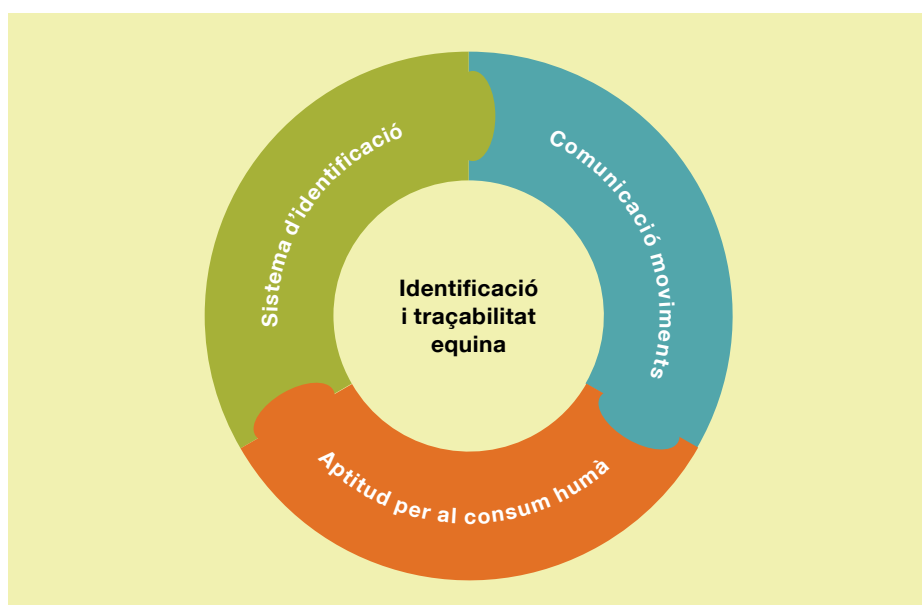

Figura 4. Identificació i traçabilitat equina. Font: Sandra Corbalán.

GESTIÓ DELS TRACTAMENTS VETERINARIS

en explotacions d'èquids d'esport, oci i companyia

01. Introducció

Els medicaments veterinaris constitueixen una eina molt útil per al manteniment de la sanitat i el benestar dels èquids d'esport, oci i companyia. Per tant, és important conèixer quins són els medicaments autoritzats per al tractament d'aquests animals, on obtenir-los de manera legal, així com l'obligació que tot tractament ha d'estar prescrit per part d'un veterinarí.

L'ús abusiu i inadequat dels medicaments veterinaris pot generar presència de residus en els aliments en cas que els èquids siguin aptes per a consum humà, així com resistències als antibiòtics o problemes mediamientals.

02. Adquisició de medicaments autoritzats

Els medicaments, per les seves característiques especials, han de ser avaluats i autoritzats abans de la seva posada al mercat, amb l'objectiu de protegir la salut dels animals. Per aquest motiu, únicament es poden administrar a Espanya medicaments que prèviament hagin estat autoritzats per l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris (AEMPS) o per l'Agència Europea de Medicaments (EMA). Tots els medicaments d'ús veterinarí autoritzats es poden consultar al cercador CimaVet de la pàgina web de l'AEMPS o al cercador Cima en cas de medicaments d'ús humà.

L'adquisició de medicaments fora dels canals legals, com pot ser la compra per internet de medicaments que requereixen prescripció o la compra de medicaments en un altre país, posa en risc la salut dels animals, ja que aquests medicaments no compleixen els requisits legals establerts.

A més, a les condicions d'autorització dels medicaments, s'hi estableix si un medicament està subjecte a prescripció veterinarí o no. En aquest sentit, quasi la totalitat de medicaments per a cavalls necessiten de la recepta del veterinarí per a la seva dispensació i administració.

També es poden administrar fórmules magistrals o preparats oficials elaborats per un farmacèutic sempre a partir d'una recepta veterinarí. Aquests productes també tenen la consideració de medicament veterinarí.

D'altra banda, els medicaments autoritzats s'han de comercialitzar a través dels canals legals establerts, i per tant, s'han d'obtenir a comercials detallistes de medicaments d'ús veterinarí o a farmàcies autoritzades.

Únicament en cas que hi hagi un buit

terapèutic per manca d'un medicament autoritzat a Espanya, el/la veterinarí/ària pot prescriure de manera excepcional un medicament autoritzat en un altre estat membre. Però en aquests casos el destí del medicament és la farmaciola del propi veterinarí o l'explotació on es troba l'animal a tractar i mai no poden entrar en el canal de comercialització.

L'adquisició de medicaments fora dels canals legals, com pot ser la compra per internet de medicaments que requereixen prescripció o la compra de medicaments en un altre país, posa en risc la salut dels animals, ja que aquests medicaments no compleixen els requisits legals establerts.

Per tant, els medicaments utilitzats pel tractament dels èquids en les explotacions es poden obtenir per dues vies:

- Medicaments dispensats en una comercial detallista de medicaments d'ús veterinarí o en una farmàcia.
- Medicaments cedits o aplicats pel propi veterinarí clínic, de la seva pròpia farmaciola.

En cas que un cop acabat el tractament prescrit sobri medicament, aquest pot quedar en possessió del titular del animal o de la hípica per al seu ús en un futur. En aquest cas, el veterinarí podrà tornar a prescriure el medicament sobrant en cas d'aparició d'una nova malaltia que es tracti amb el mateix medicament, sempre que aquest es conservi en l'envàs original,

en les condicions establertes i sense estar caducat. Tanmateix, el veterinarí haurà d'expedir una nova recepta únicament per a aquest ús i no vàlida per a la dispensació.

Com a norma general, els medicaments s'han de guardar en un lloc segur i separats de la resta de productes. És a dir, han d'estar en un lloc net, sec i fresc i, si és necessari, s'han de conservar en una nevera.

També hem de tenir en compte que els medicaments caducats, així com envasos buits, agulles i altre material utilitzat per al tractament dels èquids s'han de gestionar correctament mitjançant un contracte amb un gestor de residus autoritzats, o mitjançant l'eliminació per part del veterinarí, en cas d'explotacions petites que generen poc volum d'aquest tipus de residus.

03. Aplicació dels medicaments veterinaris

Quan els medicaments són administrats pels titulars de les hípiques o pels propietaris dels animals, s'han de respectar les indicacions del veterinarí que figuren a la recepta.

En el cas particular dels antibiòtics, l'obligació de respectar les indicacions del veterinarí quant a dosi i durada

del tractament no només determinarà l'èxit del tractament, sinó que s'evitarà que els bacteris es tornin resistents en futurs tractaments.

L'ús prudent d'antibiòtics en la medicina veterinària és molt important per fer front a la resistència bacteriana als antibiòtics

04. Particularitats dels èquids

Un animal equí es considera apte per al consum humà des del seu naixement, ja sigui un cavall criat amb aquesta finalitat en una explotació de producció càrnia o un cavall destinat a l'equitació en un club o hípica. El cavall, però, és l'únic animal que té la particularitat que es pot inhabilitar de manera irreversible per anar a consum humà i, per tant, que ja no es consideri un animal productor d'aliments.

Els motius d'aquesta inhabilitació són:

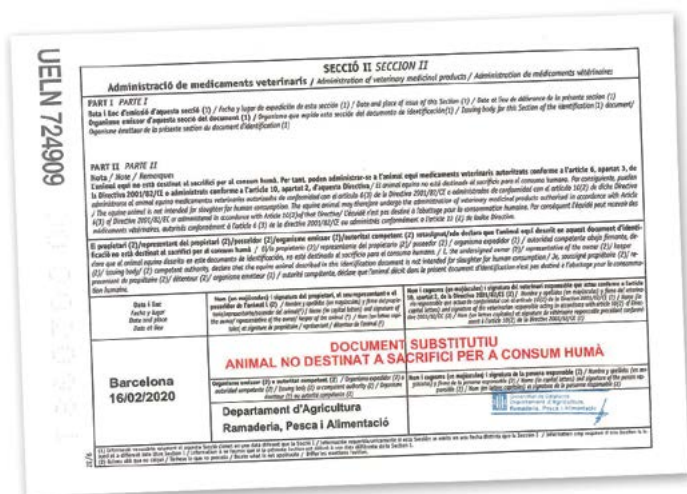
- Que el propietari o titular del cavall decideixi, per voluntat pròpia, que el seu animal no entri a la cadena alimentària.
- Que el veterinarí li administra medicaments que contenen substàncies no aptes per a animals productors d'aliments.
- Que l'administració inhabilita l'èquid per anar a consum per irregularitats en la seva identificació.

En aquests casos, ha de constar a la part d'"Administració de medicaments veterinaris" del DIE o passaport la signatura del responsable de la inhabilitació. A més, el propietari o titular del cavall ha de portar a segellar el passaport a l'oficina comarcal en un termini màxim de 14 dies des de la seva signatura al passaport o de la signatura del veterinarí.

Actualment, tan sols un 1% dels cavalls d'esport, oci o companyia estan correctament inhabilitats per anar a consum humà. Això implica que la resta de cavalls s'ha de considerar apta per al consum humà i, al final de la seva vida productiva, pot finalment entrar a la cadena alimentària en cas de venda o canvi de titular. Per aquest motiu, han de complir amb la normativa del medicament com qualsevol altre animal productor d'aliments, ja sigui un vedell o un porc.

05. Registrar tots els tractaments i guardar les receptes en animals aptes per al consum humà

Una de les principals obligacions de les explotacions on es troben animals productors d'aliments és la de mantenir un registre de tots els tractaments veterinaris administrats als animals.

Document substitutiu animal no destinat a sacrifici per a consum humà. Font: DARP.

Dades obligatòries del Registre de Tractaments veterinaris (RTV). Font: DARP.

Per tant, en les explotacions on trobem cavalls aptes per anar a consum, també han de disposar d'aquest registre. El Registre de tractaments veterinaris té com a objecte la inscripció per ordre cronològic de tots els tractaments prescrits i administrats als èquids aptes per a anar a consum i que poden entrar a la cadena alimentària. Amb aquest registre, els propietaris o els titulars de les explotacions on estan establats els animals poden justificar en tot moment que l'adquisició, tinença i aplicació de medicaments d'ús veterinari ha estat correcta. A més, registrar els tractaments administrats a un cavall pot ser molt útil per al veterinarí clínic a l'hora d'escollir un tractament correcte en un futur.

En cas d'animals declarats com a no aptes per al consum i que tenen el passaport inhabilitat, no és obligatori anotar els tractaments veterinaris des de la data de la seva inhabilitació al registre de tractaments veterinaris de l'explotació.

Les dades que han de constar en el registre de tractament són la data de la prescripció, la dosi i la durada del tractament prescrit i el temps d'espera, que són dades responsabilitat del veterinarí. També han de constar la identificació del medicament i el nom i l'adreça del proveïdor del medicament, que són dades responsabilitat del titu-

lar de l'explotació. Finalment, han de constar la data del tractament, la dosi i la durada del tractament aplicat i la identificació dels animals tractats.

Aquestes dades són responsabilitat de la persona que administra el medicament, ja sigui el veterinarí, el titular de l'explotació o el propietari del animals.

Qualsevol format de registre, en paper, suport informàtic o anotacions al passaport que contingui com a mínim les dades indicades, es considerarà vàlid com a registre de tractament veterinari.

Per exemple, pot ser vàlid com a registre un arxiu ordenat de les receptes amb les dades del tractament ampliadades. La majoria de les dades que s'han d'indicar al registre de tractaments ja consten a la recepta veterinària de manera obligatòria.

Per tant, la persona que administra el medicament ha d'anotar a la recepta la data en què administra el medicament i l'UELN del cavall tractat, si és que no consta ja a la recepta.

Des del l'Administració es va proposar un model en paper on consten totes les dades obligatòries del registre. Els diferents fulls que conformen el Registre de tractaments veterinaris s'han de numerar de manera correlativa. Aquest sistema és útil en hípiques on

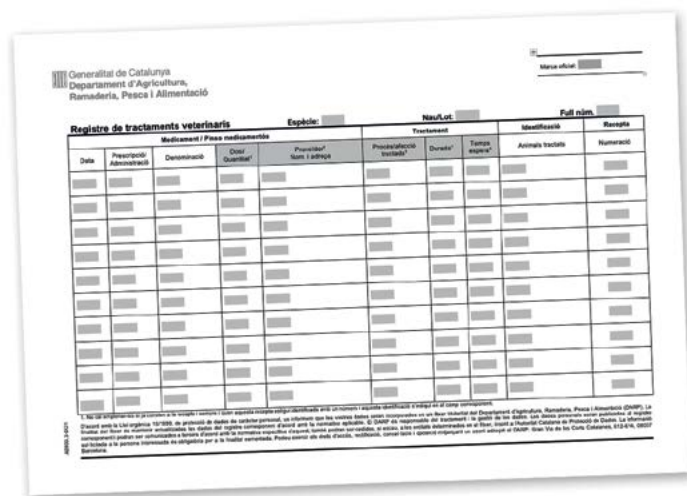
els cavalls són d'un mateix propietari, per exemple.

Però també es pot portar un registre de tractaments individualitzat per a cada cavall establut en una hípica, de manera que per a cada animal s'aniran anotant tots els tractaments que li han aplicat al llarg de la seva vida. Aquest sistema és més útil en cas de clubs o hípiques on hi ha cavalls en pupil·latge o són tractats per diferents veterinaris, per exemple.

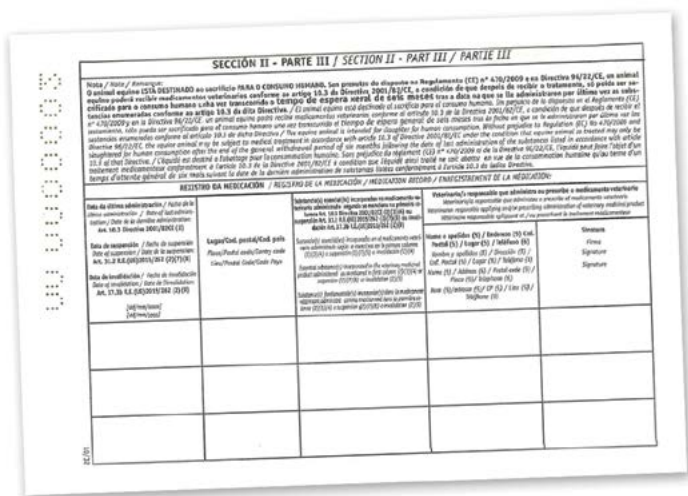
El Registre de tractaments veterinaris i les receptes de medicaments veterinaris s'han de conservar a l'explotació com a mínim 5 anys des de la darrera anotació o des de la data d'emissió i han d'estar a disposició de l'autoritat competent.

06. Tractaments amb substàncies essencials per als èquids aptes per al consum humà

A més a més, els èquids aptes per a consum humà, a diferència de la resta d'espècies productores d'aliments, disposen d'una llista de substàncies essencials específiques per al tractament de les seves malalties, encara que no estiguin autoritzades per a animals productors d'aliments. Aquestes substàncies essencials han d'estar incloses al Reglament (CE) núm. 1950/2006.

Model de Registre de tractaments veterinaris. Font: DARP.

Secció del passaport per anotar tractaments amb substàncies essencials. Font: DARP.

El motiu d'aquesta excepcionalitat és la baixa disponibilitat de medicaments autoritzats per a cavalls aptes per a consum humà, en relació amb altres espècies com vedells o porcs. Per aquest motiu i per a ampliar les possibilitats de tractaments en aquesta espècie sense comprometre el nivell de protecció de salut del consumidor, els èquids poden rebre tractaments amb aquestes substàncies essencials amb la condició de mantenir un temps d'espera de 6 mesos.

Quan un cavall rebí un tractament amb alguna d'aquestes substàncies, el veterinari que ha realitzat aquest tractament ha de detallar obligatòriament a la part III de la secció d'Administració de medicaments veterinaris" del passaport la substància administrada i la data de l'administració. Així mateix, el propietari o titular del cavall també ha de portar a segellar el passaport a l'oficina comarcal en un termini màxim de 14 dies des de la signatura del veterinari al passaport.

07. El passaport com a registre de tractaments veterinaris

Únicament és obligatori anotar al passaport els tractaments que inhabiliten l'animal per a anar a consum humà i els tractaments amb substàncies essencials. Per a la resta de tractaments veterinaris, la normativa no obliga que quedin registrats al passaport. Tot i així, en alguns casos, com per exemple les vacunes en cavalls d'esport, els veterinaris les han d'anotar al passaport per requeriment de la federació o de l'organització de la competició. Aquestes anotacions a la secció corresponent del passaport poden ser vàlides com a registre de tractaments i no cal tornar-les a repetir, sempre que es complementi amb el registre de la resta de tractaments administrats.

08. Conèixer el temps d'espera i aplicar-lo en cavalls aptes per al consum humà

El temps d'espera és el temps que ha

de passar entre l'última administració del medicament i el sacrifici de l'animal per a consum humà, per tal de evitar la presència de residus del medicament en les seves carns, de manera que es pot garantir la seguretat alimentària del consumidor.

El temps d'espera s'estableix en les condicions d'autorització del medicament, sempre que s'administri en les condicions normals d'utilització, és a dir, respectant la dosi, la via d'administració i l'espècie de destí per al qual ha estat autoritzat. Sempre ha de constar en la recepta d'un cavall que no estigui inhabilitat per anar a consum.

Qualsevol canvi en les condicions d'ús d'un medicament pot donar lloc a reaccions adverses als animals o a l'aparició de residus en els aliments, motiu pel qual s'ha de fixar un temps d'espera adequat.

Per això, en cas que el veterinari modifiqui la dosi o la via d'administració respecte a allò que especifica el prospecte, haurà d'adaptar el temps d'espera a les noves condicions d'administració del medicament. A banda, en cas que el veterinari vulgui prescriure de manera excepcional un medicament autoritzat per a una altra espècie o un medicament d'ús humà, com que el medicament no té establert el temps d'espera per a cavalls, haurà d'establir un temps d'espera que com a mínim ha de ser de 28 dies per a la carn. Finalment, en cas que administri un medicament que contingui una substància essencial, el temps d'espera ha de ser de 6 mesos.

09. Conclusions

Els tractaments veterinaris que es realitzen a totes les explotacions equines s'han de gestionar de manera responsable, des de la prescripció, adquisició i aplicació dels medicaments, fins a la seva eliminació, per tal de vetllar tant pel benestar i la sanitat animal, com pel mediambient. En cas de tractaments amb antibiòtics, aquesta gestió respon-

sable va més enllà, ja que és imprescindible per a la prevenció de resistències.

A més, aquelles explotacions on hi hagin cavalls que no han estat expressament inhabilitats per al consum humà, i per tant, que al final de la seva vida poden entrar a la cadena alimentària, han de disposar d'un registre de tractaments veterinaris on s'anotin tots els tractaments administrats a aquests cavalls aptes per al consum. Així mateix, els titulars de les explotacions han de conèixer i respectar el temps d'espera. Aquests requisits són necessaris per a garantir la seguretat alimentària.

Per saber-ne més

Web del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, apartat de Medicaments veterinaris i productes zoosanitaris: <http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/ramaderia/medicaments-veterinaris/>

Web de l'Agència Espanyola de Medicamentos y Productos Zoosanitarios: <https://www.aemps.gob.es/home.htm>

Web del MAPAMA sobre Medicamentos veterinarios: <https://www.mapa.gob.es/es/ganaderia/temas/sanidad-animal-higiene-ganadera/higiene-de-la-produccion-primaria-ganadera/medicamentos-veterinarios/>

Web Vetresponsable: Guía de Uso Responsable de Medicamentos Veterinarios. Équidos: http://www.vetresponsable.es/vetresponsable/guias-de-uso-responsable-por-especie-animal/guia-sobre-equino_3929_340_4075_0_1_in.html

Autoria

Eva Soler Sellés

Veterinària.
Servei d'Alimentació Animal i Seguretat de la Producció Ramadera.
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.
eva.soler@gencat.cat

PRESENT I FUTUR DE LES INSTAL·LACIONS que allotgen èquids d'esport, d'oci i companyia

Tanca. Foto: Equuslife.

01. Introducció

Els cavalls en un entorn salvatge estan fins a 16 hores al dia menjant herba pels prats i poden recórrer fins a 30 quilòmetres diaris, i això cal tenir-ho en compte a l'hora d'organitzar la vida equina en qualsevol instal·lació hípica.

Pel que fa a les instal·lacions hípiques, s'ha de considerar una sèrie de conceptes fonamentals en la seguretat i el benestar dels èquids i el seu maneig. En aquest article revisarem els sistemes actuals i les possibilitats d'allotjament que proposen alguns centres i que són innovadors.

02. Les tanques

Les tanques, per tal que siguin adequades, han de complir amb les condicions següents:

- Han de ser fàcilment visibles per als animals, de tal manera que tinguin la "sensació" de la seva existència. En cas que els animals no les vegin, com en certes tanques elèctriques en les quals els pals verticals es situen a gran distància i s'usen cables poc visibles, pot passar que si el cavall no les veu pot endur-se-les per davant.
- Han de ser "segures" i aquest concepte algunes vegades s'exagera tant que pot resultar perillós per les lesions que poden produir als nostres cavalls. És a dir, igual que en qualsevol instal·lació hípica, hem d'utilitzar materials que absorbeixin els cops; el ferro, formigó, etc. són massa durs i produeixen lesions greus. També pel que fa a la seguretat, hem d'evitar elements potencialment tallants, com ara fil elèctric massa fi, filferro espinós i malles.

Cal tenir en compte que una tanca inapropiada pot ocasionar greus inconvenients de maneig, accidents, etc.

Cal tenir en compte que una tanca inapropiada pot ocasionar greus inconvenients de maneig, accidents, etc.

Sens dubte, la tanca elèctrica és la gran revolució en el món del cavall, per si sola ben instal·lada, o com a acompanyant d'altres tradicionals, com la fusta o el PVC.

Pel que fa a les alçades de les tanques, dependrà en gran part de tres factors: d'una banda, la mida dels cavalls; per una altra, del tipus d'instal·lació, i, per últim, de la mida de la instal·lació.

Per exemple:

- Pàdocs: entre 140/180 cm. L'alçada de 180 cm, pot semblar exagerada, però és necessària quan treballem amb sementals.
- Pistes de competició: entre 110/130 cm.
- Pistes de treball, picadors, caminadors, cercles de donar corda, etc.: Entre 130/150 cm.

D'altra banda, hem de tenir en compte que, com més alta és la tanca, més elements horitzontals necessitarem, especialment si tenim ponis o poltres per evitar que s'escapin o que es puguin quedar atrapats. Normalment, es solen posar entre dues i tres horitzontals.

03. Caminadors

Un element essencial en les instal·lacions de totes les disciplines eqüestres són els caminadors. Hi ha moltes raons per utilitzar un caminador de cavalls, com poden ser:

- Proporcionar al cavall aire fresc i mobilitat en llibertat, quan per exemple no es disposa de temps per anar al camp.
- Un mètode d'entrenament extra. Sens dubte, un cavall que presenta una bona condició física és més difícil que es lesioni.
- Aportar beneficis a l'estat de salut dels èquids: moltes de les deformitats en peus (i en altres parts) es relacionen amb la manca d'activitat física. Els cavalls, com hem dit anteriorment, dedicarien una mitjana de 16 hores diàries a pasturar. És per això que els equins necessitin més d'una hora d'exercici al dia. De no fer-ho, els cavalls poden arribar a patir danys físics i psicològics: des d'un còlic per falta de moviment, passant per trastorns lleus de comportament (com colpejar les quadres), fins a altres vicis de quadra més greus, com la aerofàgia (empassar aire) o el tir.

03.01 Beneficis del caminador de cavalls

Ossos: Els enforteix i per tant millora les defenses contra patògens i cèl·lules canceroses.

Esquena: Millora el desenvolupament dels músculs de l'esquena.

Músculs: Manté les cèl·lules musculars més saludables mitjançant una millor saturació de la sang, així com s'alenteix l'envelliment.

Pulmons: Augmenta la saturació de la sang i per tant millora el subministrament d'oxigen i l'eliminació de diòxid de carboni.

Cor: Enforteix els músculs del cor: en resulta en una major eficiència, menor freqüència del pols i la pressió arterial.

Cervell: Augmenta la saturació de la sang, la qual cosa millora l'estat d'alerta i l'intel·lecte.

Reflexos: Més ràpids. Millora de la correcció en cas d'un pas en fals o una caiguda imminent.

Còlic: Altament eficaç per a la prevenció i cura.

04. Les quadres

La mida de la quadra pot variar segons el cavall. No totes les races necessiten

el mateix espai. Les quadres han de ser prou àmplies per permetre al cavall moure's amb comoditat, estirar-se i fins i tot rebolcar-se. És molt perillós que a l'efectuar aquest moviment pugui quedar atrapat per falta d'espai. Les mesures més favorables mínimes haurien de ser de 3,5 x 3,5 m (com més grans, però, millor), i amb una alçada de sostre de 3 m.

Pel que fa les característiques de les quadres, s'ha de tenir en compte que:

- La part superior de les portes s'ha de poder obrir per permetre que el cavall tregui el cap per observar l'exterior; així se n'evita l'avorriment.
- Els pestells de les portes han d'estar fora de l'abast dels cavalls: molts aprenen a obrir-los, ja que són animals molt intel·ligents i observadors.
- Hi ha d'haver anelles ben ancorades on poder amarrar un ronsal en cas de necessitat.
- Si es disposa de conducció d'aigua per a la seva instal·lació, ha de disposar d'un abeurador automàtic. Aquest tipus d'abeuradors són molt còmodes i asseguren una disposició constant d'aigua. No obstant això, s'han de revisar diàriament per si s'obstrueixen, i, en cas de fred intens, el dispositiu de sortida d'aigua es pot congelar i deixar de funcionar.
- Una menjadora, fixada a certa altura perquè el cavall no la pugui bolcar.
- Una altra opció per subministrar el fenc és usar xarxes o malles dissenyades per a aquesta finalitat. Aquestes xarxes mantenen al cavall entretingut mentre menja i eviten que s'escampi el fenc per terra.

04.01 Quins tipus de quadres hi ha?

Actualment, els cavalls es poden mantenir en quadres o estables individuals, o bé en grans cavallerisses dividides en petits estables o boxes situats al

Quadra. Foto: Equuslife.

llarg d'un passadís. A cada box s'allotjaria un sol cavall.

04.02 Box d'Aïllament

En instal·lacions hípiques de mitjana o gran mida, a més de necessari és obligatori comptar amb un box separat de la resta dels cavalls, on poder allotjar animals amb malalties infecto-contagioses.

05. Pàdocs

El pàdoc és un sistema d'estabulació per a cavalls en el qual l'animal té una zona coberta on refugiar-se, l'equivalent a una quadra o un box, i un espai a l'aire lliure al qual pot accedir quan vulgui.

La zona coberta pot ser una caseta prefabricada dissenyada per a tal fi, o una estructura construïda a mida. L'espai exterior es delimita mitjançant tanca o pastor elèctric. Generalment, aquest espai és reduït, de fins a uns pocs centenars de metres quadrats, de manera que a causa del trepig constant no disposa d'herba. El sòl és del terreny natural de cada zona, la qual cosa és adequat per al cavall. Es poden col·locar diversos pàdocs consecutius, de manera que els cavalls no poden córrer ni relacionar-se entre ells (excepte amb el del pàdoc veí), però sí que poden veure el que passa al seu voltant, rebotar-se per terra, prendre el sol, i donar-se alguna petita galopada en l'espai disponible, entrant i sortint del box quan així ho desitgen.

El pàdoc és un sistema d'estabulació per a cavalls en el qual l'animal té una zona coberta on refugiar-se, l'equivalent a una quadra o un box, i un espai a l'aire lliure on pot accedir quan vulgui.

05.01 Pàdoc dinàmic i/o actiu

El pàdoc dinàmic i/o actiu és un sistema d'estabulació que té com a finalitat crear un entorn domèstic el més similar possible a l'hàbitat natural dels cavalls per complir així totes les necessitats específiques d'aquests, promovent d'aquesta manera el seu benestar tant físic com emocional.

En lloc d'allotjar els cavalls en camps quadrats o oblongs regulars on només es queden en un lloc i mengen, s'hi afegeix una tanca addicional "per dins" per crear un sistema de "pista". (fig.1).

Les 3 parts bàsiques d'un pàdoc dinàmic són el track, les necessitats bàsiques i l'enriquitment ambiental.

El track: És un camí d'ample variable segons diversos factors (tant externs com interns), delimitat per dues tanques, que crea un circuit infinit, el qual s'ha d'aprofitar al màxim de les possibilitats de cada finca on s'estableix, per fer el recorregut al més atractiu i variat possible (pujades, baixades, zones tancades, zones boscoses, zones obertes...). Aquest camí imita els camins que generen els cavalls forals en el seu entorn salvatge.

Pàdoc. Foto: Zanetti Serveis Rurals.

Figura 1. Esquema d'un pàdoc dinàmic. Font: Paddock Vallès.

Pàdoc actiu. Foto: Paddock Activo Collserola.

Èquids en semillibertat. Foto: Equuslife.

Les necessitats bàsiques: Els cavalls, com qualsevol altre animal, necessita incentius per mantenir la seva ment ocupada i per generar una necessitat de desplaçar-se d'un punt a un altre en l'espai. No hi ha res que incentivi més als animals en general que buscar aquests elements que resulten imprescindibles per a la supervivència. Aquests elements són, principalment, l'aigua, el menjar i la sal, i de manera secundària el refugi i la sorra i/o fang, els quals serveixen per mantenir la capa en perfecte estat i aconseguir mantenir els paràsits cutanis a ratlla. Aquestes necessitats solen col·locar-se de manera dispersa i intel·ligent al llarg del track, en unes dilatacions conegudes com bombolles, per així estimular al màxim la ment i el cos dels cavalls que viuen dins el Paddock.

L'enriquiment ambiental: Aquesta part

està constituïda per tots aquells elements o totes aquelles accions que podem introduir-hi perquè el pàdoc sigui un entorn més atractiu (enriquit) i estimulant. En aquest apartat es trobarien coses permanents com ara superfícies variades, obstacles, arbres, plantes aromàtiques, punts elevats... i coses transitòries com olors, premis amagats, portes que s'obren en un sol sentit, túnels vegetals o fets amb altres materials, pilotes farcides de premis, pilotes grans que poden empènyer...

06. Cavalls en semillibertat

Els èquids comparteixen l'espai en forma de grup social estable, i conviuen en espais arbrats i amb pastura. A més, se'ls proporciona menjar i aigua diàriament i es fa una revisió de l'estat dels animals. Aquest sistema s'està aplicant en refugis d'èquids i en algu-

Per tal de fer grups socials estables, cal un període d'adaptació i tenir en compte que no tots els animals poden formar part d'aquest grup (sementals). És un sistema que a nivell de benestar cobreix les necessitats dels animals.

nes centres hípics que disposen de les instal·lacions apropiades.

L'espai necessari dependrà de la mida del grup, i ha d'estar correctament tancat, i disposar de zones per aixoplugar-se de les inclemències climàtiques, com poden ser la pluja o la calor extrema.

Per tal de fer grups socials estables, cal un període d'adaptació i tenir en compte que no tots els animals poden formar part d'aquest grup (sementals). És un sistema que a nivell de benestar cobreix les necessitats dels animals.

Per saber-ne més

www.aanhcp.net

www.jaimejackson.com

<http://paddockparadise.net>

www.equus-life.com

www.paddockactivocollserola.com

www.paddockvalles.com

W. JACKSON, J. (2018) Paddock Paradise: A Guide to Natural Horse Boarding. Star Ridge Publishing.

Autoria

Gemma Valentí Vidal

Directora i editora de la revista "Hípica Catalana i Balear".

gemma.valenti@gmail.com

NOVES TENDÈNCIES en la gestió dels cascs

Bota per a cavall descalç. Foto: M. Sánchez.

01. Introducció

El cavall descalç va guanyant força els darrers anys donat que la majoria de propietaris i molts cuidadors són més conscients que una gran part de dolències i lesions són degudes al nostre poc coneixement del maneig correcte i de la cura d'aquests grans animals.

Tot i que el cavall domèstic ens ha acompanyat des del principi de la civilització, aquesta relació no ha facilitat aquest maneig correcte. El maneig del cavall ha estat immers en conceptes tradicionals heretats segle rere segle, amb una part de saviesa

empírica, però també amb molta ignorància sobre el que biològicament és el cavall i quines necessitats té per tal d'estar al més sa possible.

Dins d'aquest context i amb la possibilitat que tenim avui en dia d'accedir fàcilment i ràpidament a tot tipus d'informació gràcies a internet i les xarxes, el fet de poder gestionar el cavall descalç, o "en Barefoot" com es diu més popularment, també és una opció més que plausible, que va acompanyada de conceptes de benestar tant d'estil de vida com en nutrició.

Tot aquest "moviment" també va acompanyat de sistemes de protec-

ció dels cascs quan aquests ho necessiten i no de forma permanent, com és el cas de la ferradura, que donen a la podologia equina nous materials i conceptes més actualitzats i molt més eficients i saludables.

02. Què és un cavall descalç?

Bàsicament, el cavall descalç es gestiona de la forma més autònoma i saludable possible, amb uns retalls o "trims" periòdics, en funció de les necessitats de cada cas i de les condicions del seu entorn.

Aquests sistemes de retalls estan basats en l'observació i l'estudi dels cascs descalços de les poblacions de cavalls ferals d'arreu del món, com poden ser els Mustangs nord-americans de la Great Basin o els Brumbies de moltes zones d' Austràlia.

03. Entorn apropiat per al cavall descalç

Els cascs sans són un indicador fiable i rotund de l'estil de vida de cada cavall, i per tant cal donar una importància vital en el disseny del seu entorn. Amb un entorn net, ampli, amb diferents tipus de textures al terra i amb diversitat d'espais, aconseguirem diversificar el moviment i d'aquesta manera millorar també els patrons de desgast del casc i l'estat físic i mental del cavall. És una tasca que fan ells sols durant el dia i la nit amb la intensitat d'esforç que creuen convenient. Així es preparen molt millor per a les nostres demandes.

Els cavalls són animals gregaris i creen cultures de grup en cada manada; aquest és un element bàsic per a la

seva salut. En aquest entorn poden exercir i expressar totes les capacitats de relacions socials i de tot el que se'n deriva d'aquestes. També en l'aspecte físic i podal, donat que està demostrat en molt estudis que els cavalls en grup es mouen molt més, fan que tot el seu disseny físic hagi de ser del tot funcional.

Per tal d'aconseguir aquest entorn i per evitar accidents i tensions dins els grups de cavalls, és necessari un bon disseny dels pàdocs i dels camins i "tracks."

L'agrupació de cavalls pot modificar la conducta dels animals a l'utilitzar conceptes com Paddock Paradise® , PRV (Pasturatge Racional Voisin) i d'alguns conceptes de la permacultura.

04. Nutrició

Hi ha infinitat d'estudis de nutrició i hi ha un consens majoritari científic sobre que els cavalls, en ser herbívors monogàstrics, no remugants, tenen una gran necessitat de més fibra que de proteïna, en petites quantitats i molt sovint. També s'ha observat que en aquest tipus de pàdocs, en poder disposar de menjar encertat i a dispo-

sició durant gran part del dia, el seu caràcter canvia i s'estabilitza.

Els especialistes diuen que els cavalls requereixen d'una combinació de fencs i plantes semblants a gramínies, i a ser possible una part en pastures no farratgeres. D'aquesta manera, quan els cavalls pasturen i busquen més menjar en un entorn gran i divers, fan més moviment i totes les estructures dels cascós milloren exponencialment i treuen el millor d'elles mateixes, essent un canvi de paradigma, ja que fins ara solíem treballar en la insalubritat i ara es treballa amb la salut.

05. Nous sistemes de protecció

Hi ha diferents tendències dins del "moviment" del cavall descalç; els més puristes defensen "cavall descalç sempre", fins i tot quan treballa, però és un concepte que és més fàcil de dir que d'aplicar donat que hi ha molts factors a tenir en compte.

Així doncs, la proposta més acceptada i funcional és la utilització de botes per a cavalls, calçat de posar i treure, de les quals hi ha una gran diversitat en el mercat segons l'activitat a fer i del pressupost de cadascú.

Quan els cavalls pasturen i busquen més menjar en un entorn gran i divers, fan més moviment i totes les estructures dels cascós milloren exponencialment i treuen el millor d'elles mateixes, essent un canvi de paradigma, ja que fins ara solíem treballar en la insalubritat i ara es treballa amb la salut.

La proposta més acceptada i funcional és la utilització de botes per cavalls, calçat de posar i treure, de les quals hi ha una gran diversitat en el mercat segons l'activitat a fer i del pressupost de cadascú.

Per als cavalls amb exigències esportives o d'esforç i en casos de patolo-

Vista palmar d'una mà sana. Cavalls de Baldomar. Foto: M. Sánchez

Paddock Paradise® La Llana. Foto: M. Sánchez.

Vista lateral d'una mà descalça just després del "Trimming". Cavalls de Baldomar. Foto: M. Sánchez.

Imatge del curs de gestió del cavall descalç a l'Escola Agrària del Pirineu. Foto: M. Sánchez.

gies i aplicació d'ortopèdies, també es poden enganxar unes botes que venen a ser com un segon casc, sense cap mena d'enganxall ni polaina, com podrien ser les botes de posar i treure. Aquestes botes estan fetes de materials molt agraïts de treballar al ser possible la seva modificació i personalització: tot un camí nou a explorar i prometedor.

Cal esmentar que aquests sistemes nous de protecció dels cascs són més respectuosos amb la mecànica del casc i dels seus teixits tous, però s'hauria d'aconseguir que tinguessin una tendència cap al minimalisme per millorar-ne la funcionalitat. També es pot dir que el món de les resines combinades amb teixits sintètics obren la possibilitat de fer proteccions més integrades i minimalistes en cada moment, també per a temes ortopèdics.

06. El paper del podòleg

El paper del podòleg actual és el mateix que pot tenir en podologia humana, és a dir, ser el responsable de la salut dels cascs i de la seva funcionalitat. Això vol dir estar al dia de quins estudis hi ha sobre anatomia, biomecànica, malalties i els seus de-

tonants, etc. i quins materials i eines ens millorarien la nostra tasca.

Aquest professional també ha de saber utilitzar tècniques i coneixements de maneig del cavall peu a terra per tal de no acabar essent massa punitiu o injust en el tracte, i millorar així la manera de fer de la nostra feina. Alhora, ha de ser algú conscienciat del moment en què estem i ser un peça essencial en la transformació del nostre sector cap a millors pràctiques en tots els àmbits possibles del benestar dels cavalls.

07. Experiència a l'Escola Agrària del Pirineu

L'explotació eqüestre de l'Escola agrària del Pirineu es va iniciar al 2011, com a recurs principal per a les activitats educatives de l'àmbit eqüestre tant de la formació professional inicial com de la formació contínua. Actualment, l'escola ofereix un cicle formatiu de grau mitjà de Tècnic d'Activitats Eqüestres. Dins de la formació contínua s'han realitzat cursos de les qualificacions de guia, de doma de poltres i de maneig equí. Així mateix, l'escola, amb la col·laboració de l'associació de Ferradors de Catalunya va oferir un curs de dos anys de durada, de modalitat dual (for-

mació tutorada en empresa i formació teòrica en setmanes alternes). L'any 2018, emmarcats dins del programa de la formació contínua del centre, es van començar a fer cursos de gestió del cavall descalç amb Marc Sánchez i Bernat Víctor. Aquests cursos van tenir molt èxit i s'han ampliat més durant el 2019. L'Escola ha incorporat aquests nous coneixements i cada cop es disposa de més cavalls descalços (actualment, 13 cavalls que estan fent classe), així com alguns models de bota, però encara s'està aprenent les complexitats que poden tenir les botes en situacions de màxim esforç.

Autoria

Mireia Fabra Garcia

Veterinària.
Professora de l'Escola agrària del Pirineu.
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.
mireia.fabra@gencat.cat

Marc Sánchez Carbó

Podòleg i ortopeda equí.
Formador i divulgador del cavall descalç i la seva gestió.
marc.ferrador@gmail.com

Parlem amb MARTA CAMPRUBÍ

Gerent i copropietària del centre "Hípica La Tossa".
Santa Margarida de Montbui (Anoia).

Avui, és una realitat que el sistema d'establució està canviant en el món de l'hípica i cada vegada més centres aposten per treure els cavalls de boxes i donar-los més espai. Aquest és el cas de l'Hípica la Tossa, ubicada a Santa Margarida de Montbui (Barcelona), que disposa de Natural Paddocks, un sistema de pupil·latge revolucionari d'establució equina que té per objectiu que els cavalls que hi viuen puguin desenvolupar la majoria de comportaments i relacions que durien a terme si visquessin en llibertat a fi de mantenir-ne la salut tant física com emocional. Els múltiples beneficis per als animals ja s'han demostrat, i el fet de poder viure en grup els permet relacionar-se entre si, un aspecte clau de la seva naturalesa.

La vostra hípica és un espai familiar on ofereix experiències per aprendre i compartir els beneficis que aporten els cavalls. Quins són?

Podríem esmentar una llarga llista de beneficis, però potser destacaria que el fet d'estar en contacte amb els cavalls ens aporta benestar, connexió amb la terra, que és molt important no perdre, ja que sovint el ritme de vida ens desconnecta del que som i, per a mi, els cavalls ens hi retornen. També ens permeten gaudir de la natura: s'està demostrant contínuament amb estudis la importància de tenir contacte amb la natura, de sortir a l'exterior. Els cavalls també ens ho faciliten, ens ofereixen la possibilitat de crear un vincle afectiu amb un animal, fet que repercuteix en molts àmbits de la nostra salut.

“Els cavalls ens ofereixen la possibilitat de crear un vincle afectiu amb un animal, fet que repercuteix en molts àmbits de la nostra salut”

“Per la seva naturalesa, viure en grup és molt important per als cavalls, ja que són animals de manada i necessiten poder relacionar-se entre ells”

Marta Camprubí Rodríguez va créixer en una família de pagesos a prop de Manresa. Sempre ha estat en contacte amb els animals; el seu pare tenia una explotació de vaques de carn, que pasturaven els boscos.

Abans de crear el centre hípic, la seva vinculació professional amb l'hípica era dins el món empresarial, però, l'any 2004, juntament amb el seu company, va obrir l'Hípica la Tossa com a complement a l'explotació familiar agrícola que ell gestiona des de l'any 2000.

Des de llavors, estan en constant formació tant en l'equitació com en el món de la docència per poder oferir els millors serveis. Actualment, cogestiona el centre hípic i s'encarrega de les tasques administratives de l'explotació agrícola.

Quines activitats/serveis oferiu? A quin públic van adreçats?

Podríem dividir les activitats en dos àmbits: pupil·latges i activitats amb cavalls. Dins els pupil·latges, oferim el Natural Paddock i els pàdocs individuals en semillibertat i refugi de fusta. Pel que fa a les activitats amb els cavalls, oferim classes d'equitació per a nens, activitats per a escoles, equitació terapèutica i casals d'estiu.

Quants cavalls teniu i quines característiques tenen?

Actualment, al centre tenim 38 cavalls. La majoria són cavalls creuats. Els cavalls de propietaris són per fer sortides al bosc, però alguns ja estan retirats i viuen dins el Natural Paddock. Tenim també algun poltre i cavalls joves, mentre que els nostres cavalls d'escola són majoritàriament ponis de diferents mides.

Us ubiqueu en un entorn privilegiat a Santa Margarida de Montbui, envoltat de natura, i completament equipat. De quines instal·lacions disposeu?

El centre disposa de 16 hectàrees de terreny, que engloba el conjunt de totes les instal·lacions. El Natural Paddock disposa d'un circuit de 3 km, el pàdoc actiu és de 500 m² i els pàdocs individuals són de 500 m². A més, tenim cinc pistes per poder muntar, un guardaarnesos exclusiu per a clients i un local social de 75 m².

Com a amants dels cavalls, el vostre objectiu és el benestar dels animals i considereu que és possible una equitació positiva per a cavalls i genets. Què implica i quins beneficis aporta a les dues parts?

Quan parlem d'una equitació positiva per al binomi, ens referim al coneixement que creiem que el genet ha de tenir de la naturalesa de l'animal i de les seves necessitats bàsiques.

L'equitació no ha de ser només bona per al genet, hi ha d'haver un respecte envers el cavall i cal intentar trobar un equilibri per a tots dos.

Coneixent tots aquests aspectes, la comunicació amb el cavall és molt més fluida, els aprenentatges poden ser més ràpids i els resultats que tots dos obtenen poden arribar a ser més positius.

“L'equitació no ha de ser només bona per al genet, hi ha d'haver un respecte envers el cavall i cal intentar trobar un equilibri per a tots dos”

A més, descobrir el comportament de l'animal i els seus instints, i sobretot conèixer quin és el seu sistema d'aprenentatge, et fa ser més respectuós i pacient amb les seves reaccions.

Creiem que és responsabilitat del genet conèixer el seu cavall, saber entendre quan hi ha alguna dificultat o incomoditat i poder ajudar-lo a resoldre-la.

D'on va néixer el vostre amor per als cavalls? Què és el que us agrada més d'ells?

Sempre he estat en contacte amb animals, vaig néixer entre vedells, xais... Els meus pares diuen que sempre demanava un cavall per Reis. Crec que m'agraden des que puc recordar-ho, m'apassionava veure'ls.

Fa quasi 20 anys que vaig tenir el meu primer cavall, que encara viu i gaudeix del Natural Paddock, i des de llavors ja no he deixat d'estar-ne envoltada. Per a mi, són uns éssers molt especials. Admiro la capacitat de connexió que tenen amb la terra, de viure el moment present, la sensibilitat, la calma, la noblesa... em sorprèn constantment la manera que tenen de mostrar-nos com estem nosaltres, de fer-nos de mirall.

“Per a mi, els cavalls són uns éssers molt especials. Admiro la capacitat de connexió que tenen amb la terra, de viure el moment present, la sensibilitat, la calma, la noblesa...”

Al vostre centre disposeu de diferents tipus de pupil·latge per adaptar-lo a les necessitats de cada cavall i propietari. Quins són i quines característiques tenen?

Oferim el pupil·latge dins el Natural Paddock, on els cavalls viuen en grup dins un circuit de 3 km. És un pàdoc actiu on es pretén que els cavalls estiguin en constant moviment i recrear en petita escala el que farien vivint en llibertat.

Pel que fa al pàdoc dinàmic, hi viuen cavalls en un grup reduït. És més apropiat per a cavalls amb alguna dificultat per viure en el pàdoc gran. Dins d'aquest pàdoc, també es promou el moviment, però més limitat.

Finalment, disposem del pàdoc individual d'uns 500 m² on el cavall disposa d'un refugi i un espai obert on moure's. Dins aquest espai, solen viure sols, tot i que tenen altres cavalls al seu voltant amb qui també interactuar.

A la vostra hípica, teniu cavalls estabulats individualment i cavalls estabulats en grups des de fa temps. Quines diferències hi ha entre els uns i els altres?

Majoritàriament, un 75% dels cavalls viu en grup. Ja fa aproximadament cinc anys que estem reconduint la majoria de pupil·latges a viure en grup, encara que només sigui de dos cavalls.

Per a nosaltres, la diferència rau en el benestar del cavall. Per la seva naturalesa, viure en grup és molt important, ja que són animals de manada i necessiten poder relacionar-se entre si, tenir vida social. Al mateix temps, l'aspecte físic també se'n beneficia, ja que es genera molt més moviment i això és molt important per a ells, ja que el poc moviment pot provocar lesions i malalties.

A part d'un gran espai, quin altre requeriment considereu essencial per garantir el benestar dels cavalls en llibertat? (aixopluc, pastura...)

És important que l'espai que tinguin disposi de diferents zones, com ara un espai de bosc amb ombres, zones altes, sorrals, zones amb diferents desnivells, zones pedregoses i pastures. El nostre pàdoc disposa d'una zona amb refugis per a èpoques plujoses, per exemple.

Quins avantatges i inconvenients suposa el fet de tenir èquids en llibertat?

Els avantatges són molts, seguint el que hem explicat. Per naturalesa, el cavall és un animal que necessita viure en manada, poder moure's contínuament i pasturar. Això comporta un estat físic més saludable i prevenir problemes articulars. També són molt importants els beneficis en salut mental que els comporta, per evitar conductes provocades per l'avorriment o per falta de moviment.

“Per naturalesa, el cavall és un animal que necessita viure en manada, poder moure's contínuament i pasturar”

L'inconvenient que pot tenir viure en llibertat és principalment per a les persones, ja que el maneig i la cura de l'espai suposen més feina i dedicació que no pas tenir-los tots agrupats en quadres.

Com es gestionen des del punt de vista pràctic els espais on s'estan els cavalls en llibertat?

Amb els anys, hem anat adaptant el Natural Paddock a la

nostra comoditat. Això ens ha estat possible observant molt el comportament dels cavalls i les seves rutines, i n'hem anat ajustant la gestió. Per a nosaltres, en aquests moments, és molt còmode la seva gestió, tot i que contínuament ens anem adaptant a les necessitats del grup. És un espai en moviment constant.

Heu tingut algun cas en què hagi estat evident un canvi positiu en els cavalls amb el canvi a estabulació en llibertat (canvi de comportament, millora d'algun problema cutani o similar)?

El canvi més significatiu que ens va fer decidir a apostar per aquest sistema va ser el viscut amb els cavalls d'escola per fer les classes amb els nens. El seu comportament va millorar positivament, ja no requerien de treball previ abans de les classes, estaven relaxats i molt equilibrats mentalment. El seu estat físic ens demostrava que el canvi va ser molt positiu per a ells. Actualment, tots els cavalls que treballen a l'escola viuen en aquest espai.

Per a cavalls ja grans i retirats, hem observat una molt bona acceptació al nou canvi de vida, i el seu estat físic ho agraeix. Amb aquests cavalls, però, hem de tenir una cura especial pel que fa a la dieta individual segons les seves necessitats.

En el món de les hípiques en general, hi ha molta tradició de mantenir els cavalls en quadres/pàdocs/boxes individuals. Creieu que en els pròxims anys hi haurà canvi de tendències? I, en cas afirmatiu, per què?

Actualment, ja és una realitat que el sistema d'estabulació està canviant. Molts centres estan apostant per treure cavalls de boxes, donant-los més espai, tot i que no sempre és possible disposar de grans espais. Sí que es fan petits canvis, que per als cavalls ja són positius. Des d'aquí, anem els centres que puguin tenir dubtes o potser no li vegin la practicitat, que provin de fer petits canvis i veuran que els resultats que obtindran seran molt positius.

A més, cada cop més hi ha propietaris que busquen un espai on puguin tenir el seu cavall vivint d'una manera més ajustada a les seves necessitats.

“Actualment, ja és una realitat que el sistema d'estabulació està canviant. Molts centres estan apostant per treure cavalls de boxes, donant-los més espai”

Hípica la Tossa
<https://hipicalatossa.com>

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació

xarxa-i.cat
Xarxa d'Innovació agroalimentària
i rural de Catalunya